

Jak připravit opravdové DOBRODRUŽSTVÍ?

SKAUTING

červen 2017

- + Začlenění dospívajících mezi vedoucí s. 23
- + Družinové výpravy do přírody s. 30
- + Propagace a náboř s. 32

SKAUTING

Dvuměsíčník pro skautskou výchovu

Všechna čísla jsou volně ke stažení v archivu:
casopisy.skaut.cz/skauting

Napište nám!

Budeme rádi za vaše příspěvky i zpětnou vazbu. Co říkáte na nový koncept časopisu? Jsou pro vás témata a články užitečné? O čem byste rádi ve Skautingu četli? Chcete reagovat na některý z článků nebo přispět do dalšího čísla? Neváhejte a pište na skauting@skaut.cz. Těšíme se na vaše podněty, dialog i budoucí spolupráci.

Sledujte nás na:

facebook.com/CasopisSkauting

Legenda

- → pro vedoucí benjamínků
- → pro vedoucí světlušek a včel
- → pro vedoucí skautů a skauetek
- → pro vedoucí roverů a rangers
- → pro práci s dospělými a dobrovolníky
- → pro organizačně-hospodářský servis

Téma – vše kolem dobrodružství

Editorial	3
Anketa	4
Dobrodružství našeho života	5
Překročit komfortní zónu	8
Jak připravit dobrodružství?	12
Gejzír	16
Nebát se strachu	17
Instant: Noční cesta	18
Duchovní život jako dobrodružství	20
Rozcestník	22

Fórum – podněty a inspirace pro výchovu

Malý velký vedoucí	23
Sloupek náčelníků	27
Redakční vlaštovka	27
Polemika: Benjamínci v oddíle	28

Sezóna – metodická podpora pro aktuální období

Celoroční hry	29
Příroda: Družinové výpravy	30
Středisko: Propagace a nábor	32
Zakončení oddílového roku	34

Rozhledna – přehled o tom, co se děje jinde

Trendy: Sněm jako nástroj pedagoga	35
Ze světa: Romský skauting	36
Literatura: Recenze a Život jako příběh	38
Časopisy: Přehled článků	40
Kalendář	42

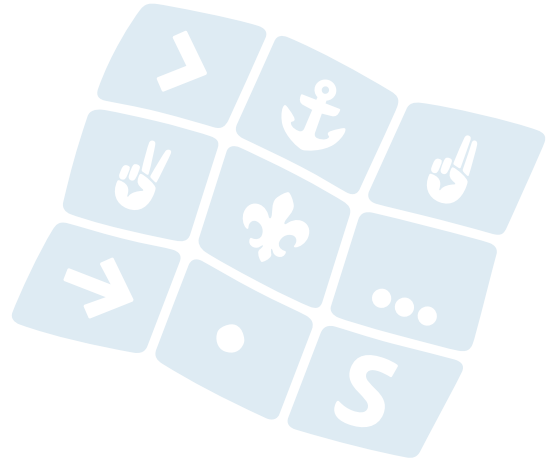
REDAKCE: skauting@skaut.cz / **ŠÉFREDAKTOR:** Tomáš Čakloš – Tom, tomas.caklos@skaut.cz, 774 222 918 / **ZÁSTUPCE ŠÉFREDAKTORA:** Ondřej Prikner – Twist, twist@skaut.cz, 732 419 743 / **EDITOR:** Jakub Holobrádek – Učeň, ucen@skaut.cz, 606 837 809 / **REDAKTOŘI:** Anežka Jakubcová, Dan Vykoukal, Anna Hubáčková, Bernadeta Kurešová, Jaroslav Rajl – Kaktus, Ema Zezulová, Kateřina Puczková, David Daniel / **GRAFIKA A SAZBA:** Jan Dočekal – Lupen / **FOTO OBÁLKA:** Vojtěch Petr – Ojta / Dále na tomto čísle spolupracovali také autoři, oponenti, konzultanti a korektoři článků. / **VYDAVATEL:** Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s., Senovážné náměstí 24, 110 00 Praha 1, IČ: 64934926, telefon: 234 621 223 / **INZERCE:** 234 621 223, tdc@skaut.cz / **TISK:** Tiskárna Polygraf, s. r. o. / **DISTRIBUCE:** Send Předplatné, spol. s. r. o. / Pro registrované členy Junáka je předplatné řešeno v rámci online registrace. / Vychází 5x ročně / Vyšlo 8. 6. 2017.

A co zažijete na táboře vy?

Cesta k opravdovému dobrodružství

Tom Čakloš
šéfredaktor

Pokud vás při pohledu do kalendáře na blížící se termín tábora jímá hrůza, zda stihnete připravit všechn program a vyrobit všechny rekvizity, nezuofejte. Zakladatelé skautingu pro takové chvíle prozřívavě ukryli do naší výchovné metody hned několik záchranných balíčků s hotovým programem pro instantní použití.

Schovávají se za pojmy jako *příroda* nebo *učení se zkušeností* a ukazují nám, že tábor nemusí být rozplánovaný do poslední minuty jako divadelní představení po okraj napěchované jednotlivými dějstvími. Docela zajímavý je totiž sám o sobě.

Podíváme-li se, jak trávili léto průkopníci skautingu před stovkou let, stěží u nich najdeme kvanta programů servírovaných vedoucími dětem v rámci táborové hry, která zabírá téměř každou volnou chvíli. Jejich plán byl trochu jiný – prostě tábořili v přírodě a kupodivu je to bavilo jen tak.

Osobně mi taková představa dřív připadala absurdní. Hlavním prvkem tábora jsou přece celotáborovky, říkal jsem si, a jejich přípravě a vedení věnoval maximální energii i časovou dotaci. Celé dny jsme tak trávili v úžasných kostýmech a plnili propracované úkoly spojené promyšlenou zápletkou a zúčtované do ještě propracovanějšího bodování. Času na nějaký život kolem nebo zážitky, které přinese, zbývalo méně. Opravdové dobrodružství nám tak trochu utíkalo mezi prsty.

Nechali jsme se unést kouzlem celotáborových her a občas přes ně přestáváme vidět kontext, realitu. Jako by snad naše tábořiště a jeho okolí nenabízelo dostatek příležitostí pro bohatý program. Jako bychom si mysleli, že dnešním dětem nebudou aktivity bez hávu celotáborové soutěže dost dobré...

Že tomu tak vůbec být nemusí, jsme se mohli přesvědčit v únorovém čísle Skautingu, kde vyšla mimořádně

inspirativní reportáž skautů z České Skalice. Ti na svém táboře zcela opustili bodování a táborovou hru a nenučeně se věnovali všemu, co jim přišlo zajímavé – učili se novým dovednostem, sportovali, podnikali výpravy, zakoušeli nové výzvy, tábořili. Výsledek mluvil sám za sebe, účastníci změnu vítali a byli vlastně šťastní, že se „konečně důležitým věcem nepletla do cesty žádná celotáborová hra“.

Nerad bych zde celotáborovky vykresloval jako něco špatného. Mohou mít v programu nepochybně své místo – tedy pokud je dokážeme uchopit tak, aby sloužily ony nám, a ne my jim. K tomu je především zapotřebí, aby takové místo bylo přiměřené a aby nepřehlušovalo náš hlavní program, totiž život skautského tábora. Vždyť právě ten označoval Robert Baden-Powell za nejvýznamnější část skautingu.

Nebojme se tak trochu ubrat. Povolme uzdu táborovému harmonogramu a vyčleňme víc prostoru pro spontánní aktivity. Pustme se víc naplno do samotného táboření a pobytu v přírodě – možná nám čas strávený stavbou kuchyně a vařením v ní dá víc než kdejaká umělá hra. A konečně: hledejme příležitosti pro opravdová dobrodružství, ať už jde o puťák mimo tábor, společnou plavbu po řece nebo jen večerní koukání na hvězdy při usínání pod širákem. Umělé hry jsou skvělý doplněk, ale skutečnému táborovému dobrodružství v přírodě se stěží vyrovnají...

Rádi bychom vám v tomto čísle nabídli několik cest, jak lze nad dobrodružstvím přemýšlet. Každý máme vlastní zvyklosti a vlastní představy o oddílovém programu, všichni ale svým členům nějaké to dobrodružství slibujeme. Snad tak následující stránky přispějí k tomu, abychom tomuto očekávání uměli dostát a současně jej dovedli využít k naplňování našeho poslání. – S celou redakcí vám přejeme vydařené tábory a léto plné dobrodružných zážitků.

Jaké dobrodružství jste zažívali za svých mladých let vy a měla by si ho prožít i dnešní generace?

Dobrodružství je stav mysli, kdy si uvědomujeme, že o něco vážného jde. Takových situací jsem zažil mnoho na skautských výpravách a táborech nebo při roverských putováních. Pro nezúčastněného pozorovatele jsme byli pouze dětmi, které si hrají. My jsme ale zásluhou svých vedoucích prožívali napětí, s odvahou čelili překážkám a zažívali radost z jejich překonání. Když pozoruji své děti vracející se z oddílových výprav, vidím, že skauting je těchto dobrodružství stále plný. A to je dobře.

/ **Pavel Kožený, klub kmene dospělých Pavouček IKTOMI, Praha**

Měl jsem to štěstí, že jsem jako kluk v 70. letech vyrůstal v „post-skautském“ oddíle. Největším dobrodružstvím byly tábory a především vícedenní honba za pokladem, kdy družina vypadla z tábora. V 16 jsem z oddílu odešel. Prázdné místo vyplnil tramping. Parta stejně starých kamarádů, se kterými jsem prochodil spoustu míst se spacákem, plachtou a spoustou muziky.

Současným mladým přeji co nejvíc dobrodružství jen se svými vrstevníky. Aby se nebáli primitivismu při pobytu v přírodě. Není zapotřebí snít o dalekých destinacích, stačí vyrazit bez těžkých zbytečností z domova. Dobrodružství již přijde samo.

/ **Ivo Brzobohatý – Ještěr, klub kmene dospělých Vrbovec, Brno**

Pro mě bylo dobrodružstvím všechno, co jsme s oddílem podnikali. Ať šlo o výpravy do lesů, spaní ve stanu, tábory, výpravy, hry v klubovně i mimo, tak jsem za dobrodružství považovala i nepopulární činnosti jako bylo zatápění v kamnech, řezání a sekání dřeva, i tu službu v kuchyni, na rozdíl od ostatních holek jsem četla místo dívčích románek knížky o zálesácích a indiánech. A správný zálesák se musí o sebe umět postarat. Největším dobrodružstvím pro mě byla zkouška Tří orlích per, hlavně noc o samotě v lese.

Těžko si už vybavím, na co jsem v deseti letech koukala v televizi, to, že jsem se svojí nejlepší kamarádkou málem podpálila kuchyň, si pamatuji dodnes.

Neopakovatelné, nezapomenutelné zážitky mám ze skauta, a přála bych i dnešním dětem, aby prožily, to co my. / **Vlasta Smolková – Gogo, RS Kojetín**

Když mně dáš takovou otázku, nejdřív ze všeho si vzpomenu na stavbu podsad na tábory. Bylo mně 10 let, když jsme si před táborem v roce 1969 museli sami vyrábět podsady. Probíhalo to tak, že bratři Pepík a Kim nechali přivést na dvůr hromadu krajinek z pily, postavili první vzorovou podsadu a řekli nám: „Takhle budou vypadat vaše podsady, každá dvojice si ji musí postavit sama. Na tábor se odjíždí za 14 dní, tak s tím počítejte. A co si postavíte, pod tím budete spát.“ A taky to tak opravdu bylo! Zřejmě jsme z povzdálí byli kontrolováni, ale nějak veřejně – že bychom o tom věděli – určitě ne. Dodnes se dívám, že jsme to ve svém věku zvládli a s těmito podsadami se jelo i na tábor v roce 1970. Bohužel tehdy na poslední...

Pravdou zůstává, že jsme si jich moc a moc vážili a úplně jinak jsme se k nim chovali! Nedej bože do nich přitlouct hřebík! Ani tříška se z nic nesměla ztratit! Ten pocit hrdosti i přes pálicí dlaně od zadřených třísek bych dnešním dětem přál!

/ **Petr Musílek – Pedro, 2. oddíl skautů, Žamberk**

foto: Vojta Petr

Dobrodružství našeho nejen skautského života

„Každé skutečné dobrodružství vzniká nárazem fantazie na skutečnost.“

– Karel Čapek –

ANDREJ NEMEC

Instruktor kurzu FONS Slovensko a nadšenec do zážitků všeho druhu.

Kráčíme hlubokou tmou, padají na nás mohutné kapky deště. Podle optimistických odhadů jsme na místě měli být už před dvěma hodinami, ale těžko viditelná stezka, bažinatý terén a příchod noci měly na věc jiný názor.

Tato vzpomínka je jedna z prvních věcí, která se mi v hlavě vynoří, když se řekne dobrodružství. Stalo se to před několika lety, kdy jsme se skupinkou přátel procházeli norskou přírodou a zažívali dobrodružství na každém kroku. Nebyla to jen „fyzická dobrodružství“, chvíle, kdy byla naše těla vystavena maximální námaze a my jsme pokračovali cestou dál jen silou naší vůle. Patřily sem také momenty jako překonávání strachu, hluboké rozhovory, v rámci kterých jsme objevovali, co se skrývá v tajemných zákoutích našich duší, nebo samotné poznávání nás samých. Nikdo z nás přesně neřekl, do čeho jdeme a jak tato naše výprava dopadne, pojila nás však společná touha zkusit něco nového. Vystoupit z pomyslného vlaku, který nás bezpečně veze po kolejích života vpřed a najít novou, vlastní cestu. Dnes mohu říct, že to byl

jeden z nejkrásnějších zážitků mého života a neváhal bych do podobné akce jít znova.

Dobrodružství nacházíme v našem životě v mnohých formách. Pro každou z nich je společným jmenovatelem vzrušující a neobyčejný zážitek. Dále může být také riskantní a pravděpodobně s předem neznámým výsledkem. Ne-nacházíme však v něm jenom zážitky fyzického charakteru jako horolezectví, potápění, splavování řek či jiné, i když tyto se nám s ním můžou pojit nejsilněji. Typů dobrodružství je mnohem více, například:

- **intelektuální dobrodružství** – šifrovačka, poznávačka stromů či jiných představitelů přírody a mnohé další aktivity nám přinášejí tento typ dobrodružství. Právě ve skautingu se podle mě úspěšně daří podávat nové znalosti v zajímavých formách a díky tomu jsou přirozeně vstřebávány.
- **dobrodružství emocionální** – díky němu se učíme poznávat, akceptovat, vyjadřovat a také →

ovládat naše city. Třeba důvěrné komunikační aktivity nám pomáhají nabývat vnitřní svobodu a rovnováhu a vytvářet silné přátelské vztahy.

- **individuální dobrodružství** – mnohá dobrodružství jsou spojena se skupinou lidí a jejich společnými zážitky. To ale nemusí být pravidlem, stačí se podívat třeba na slavná Tři orlí pera. Náročná zkouška, u které často zažíváme nepoznané a silné okamžiky, je hezkým příkladem toho, jak dobrodružství pomáhá utvářet naši identitu, rozvíjet samostatnost či další charakterové vlastnosti.
- **sociální dobrodružství** – tak jako můžeme prožívat dobrodružství o samotě, tak nás může život přivést do situací, kdy dobrodružství prožíváme díky skupině lidí. Může jít o společný zážitek, ale není to nutným pravidlem. Vzpomeňte si třeba na první oddílovou poradou, kterou jste vedli, na vaše očekávání a pocity, které jste v těch chvílích prožívali. Díky nim v sobě rozvíjíme toleranci, respekt či schopnosti vedení a spolupráci v skupině.
- **duchovní dobrodružství** – rozvoj duchovní stránky našeho charakteru je pevně spjat se silnými aktivitami jako jsou rituály, objevování duchovního dědictví nebo hledání duchovního rozměru. Přímou ve své podstatě tedy tvoří jedno velké dobrodružství.

Určitě existují i další typy a mnozí z vás je prožívají často. Dobrodružství je možné před námi objevit na vskutku nečekaných místech a je jen na nás, jak s ním naložíme. Pěkně to vystihl Bilbo v knížce Pán Prstenů (J. R. R. Tolkien) větou: „*Je to nebezpečný podnik, Frodo, vykročit ze dveří. Stoupneš do Cesty, a když nestojíš pevně, nevíš, kam tě to může strhnout.*“ Právě vykročení ze dveří je ta nejdůležitější část. A to ať už jde o prostou chuť si jít zaběhat, zvažování, zda se večer potkat s kamarády a popovídat o životě, nebo rozhodnutí vydat se na studijní pobyt do zahraničí.

Dobrodružství je se skautingem pevně spjaté, i když se samo o sobě přímo ve stanovách Junáka nenachází. Při podrobnějším zkoumání však zjistíme, že jsou jeho náznaky patrné v celé skautské výchovné metodě. A to ať už v *učení se ze zkušeností*, kde člověk díky novým či neznámým, ve své podstatě tedy dobrodružným, situacím a zážitkům získává zkušenosti a učí se novým věcem. Nebo ve skautské *družině*, která bývá hlubokým zdrojem nových zážitků

a nezapomenutelných momentů. Nakonec tedy, i přesto že se ve Stanovách nevyskytuje, ve skautingu samotném ho vždy nepochybně najdeme. Stačí si vzpomenout na chvíle, kdy jsme jakýmkoli způsobem posouvali naše limity a hranice, a to jak při fyzicky náročných hrách, strategických úkolech a řešení problémů nejrůznějšího charakteru, tak i při vzájemných diskuzích a rozhovorech, oddílových poradách či organizačních výzvách. Ano, i při nich! I tyto činnosti nás přece velmi snadno přivedou do nových a neznámých situací.

Otázku, jak co nejlépe využít touhu a chuť, které lidi ženou za dobrodružstvími, si často můžeme klást během vedení různých oddílových akcí či oddílů samotného. Pro vedení klíčících a holčičích oddílů mohou existovat rozdílné aktivity, které jsou pro tento účel vhodné. Tak jako každý vůdce má poznat svůj oddíl, tak by každý rádce měl poznat svoji družinu a být schopen najít tu správnou cestu, jak dostat dobrodružství mezi aktivity všedního dne. Výprava do neznámé jeskyně za účelem konání speciální oddílové rady nebo návštěva staršího skauta, třeba i z jiného oddílu, představují jen pár kapek z nezměrného množství možností. Právě dobrodružství, neznámé a nové aktivity mohou lidem přivát nový vítr do plachet a pomoci jim zvládat každodenní výzvy nejenom skautského života.

Dobrodružství v průběhu času

Podíváme-li se do historie, podoba dobrodružství se sice určitým způsobem proměňovala, ale jeho podstata zůstávala stále stejně lákavá a důležitá, jako je tomu dnes. Pro první jedince lidského druhu mezi dobrodružství mohlo patřit prozkoumání nových oblastí pro migraci jejich kmene nebo také iniciační rituály dospělosti, které se v mnohých společenstvích dochovaly dodnes. Ve starověku už byla kvalita života o něco lepší, ale dobrodružství bylo pořád přirozenou součástí lidských životů. Nejen Héraklés nebo Odysseus, ale i běžní lidé se s ním potýkali ve svých životech jako s existenční nutností. Spojení historie a dobrodružství ve mně vždy vyvolá vzpomínku na moji oblíbenou knihu *Obrázky z dějin zeměpisných objevů* (Jiří Černý). V kterémkoli z těchto období a dále potom i v novověku existovali lidé, pro které bylo neznámo (a možná také věčná sláva) velikým lákadlem. Nemusíme mluvit jen o objevitelích jako je Marco Polo, či Roald Amundsen. Také lidé jako

Archimédes, Galileo Galilei, Marie Curie-Sklodovská či Albert Einstein a jiní zasvětili své životy dobrodružství. Pravděpodobně nikdy nezkusili zdolat lanové překážky v dechberoucí výšce nebo přenocovat na strašidelném místě, ale i tak jejich život zasvěcený vědě a novým objevům můžeme směle nazvat dobrodružstvím.

Je samozřejmě snadné spokojit se s tím, co už existuje, a nepokoušet se objevovat stále nové a nové věci. Přece jen plavání v neznámých vodách není snadné a přináší se sebou mnohá úskalí. Také v těchto chvílích nemůžeme tušit, jak naše snahy skončí. U většiny lidí to takto může být naprosto v pořádku. Dané oblasti třeba nerozumí v dostatečné míře nebo je vůbec nezajímá. Tak jako bude fyzik obtížně vytvářet nové programovací jazyky, tak nemusí zase informatik vědět, jak zkoumat Higgsův boson a co to vlastně je :). Proto je skutečně moc dobře, že každý z nás je originál, umí něco jiného, má různé zájmy a s dalšími lidmi se proto hezky doplňuje. Sám se pak může věnovat jen těm oblastem, ve kterých se cítí dobře a do kterých chce investovat svou energii. I přesto se však může občas zkusit věnovat i něčemu jinému nebo se postavit výzvěm a překážkám, které se před ním dennodenně objevují, a může mít pocit, že je překonat nezvládně. I když to často nevnímáme, ten „hlad“ po jejich zdoání uvnitř nás někde stále je a tyto kroky nás posouvají dál, a to ať už uspějeme či nikoli. Tato touha může být naplněna díky jednomu specifickému typu dobrodružství. Jedná se o prožívání příběhu v kůži někoho úplně jiného. Myslím si, že většina z nás už zažila něco jako hru na indiány, vojáky, hrdiny apod. Já osobně mám takové zážitky velmi rád a jsou mému srdci blízké. Dovolují nám

totiž prožívat věci, ke kterým bychom se v běžném koloběhu života nemuseli vůbec dostat. Jakékoli organizované LARPy (z ang. Live Action Role Play), celotáborové či víkendové hry jsou fascinujícím zážitkem. Proč je ale máme tak rádi? Jde o touhu zjistit, jaké asi tak mohly být životy lidí v různých světech, prostředích či obdobích? Kdo z vás by si nechtěl vyzkoušet roli Aragorna počas zachraňování Středozeemě či zaklánače Geralta chránícího lidi před nestvůrami? Nebo jde spíše o to poznat o něco více sám sebe? Právě v situacích, které v našem životě běžně nenastávají, se o sobě můžeme naučit nejvíc. Tyto situace můžeme jednoduše spojit s nám dobře známými typy aktivit jako jsou puřáky, víkendovky či tábory a dodat jim tak další hloubku. Je docela možné, že se naše družina bude o něco víc těšit na putování za pokladem Inků, než když to bude „obyčejný“ pětikilometrový pochod po Vysočině.

Jak už bylo řečeno, je jen na každém z nás, jak se nám podaří kormidlovat pomyslnou plachetnici, která představuje náš život. Není to často ale jen čistě o nás, je to o celé komplexní mozaice našeho života, o příležitostech zažít skupinová či individuální dobrodružství, o lidech okolo nás, kteří naše životy ovlivňují a někdy nás přímo někam nasměrují. Vše, co jsme kdy prožili a s kým jsme to prožili, z nás zformovalo toho, kým nyní jsme. Náročná, zábavná, příjemná i smutná události, to vše k životu patří. Nebojme se ale kvůli tomu vykročit na cestu do neznáma a dopřát si i v našem životě nějaké to dobrodružství, protože i když to teď ještě nemusíme vědět, určitě to bude stát za to. Jak jednou pronesl čaroděj Gandalf v Pánovi Prstenů: „Vše, co musíme rozhodnout, je to, co udělat s časem, který nám byl dán.“ A možná je právě teď ten čas zkusit něco dobrodružného. Tak směle do toho! ☒

Překročit komfortní zónu

Psychologie zážitku a dobrodružství

MARTIN KRIVÁNEK – SET

Člen Náčelnictva, jeden z tvůrců KORBA
a občasný lektor na kurzech skautských i neskautských

„Skauting je dobrodružství,“ skví se na obalu brožury pro rodiče nových členů. A věřím, že jej mnoho skautů a skautek opravdu při skautování zažívá. Zároveň je posláním skautingu podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí. Jak dobrodružství funguje, abychom jej mohli využít k naplňování poslání, tedy k rozvoji?

Zóny

Než se dostanu k odpovědi na výše položenou otázku, rád bych představil jednoduchý model takzvaných zón, používaný v zážitkové pedagogice, který nám pomůže se o tématu bavit. Představme si nějakou konkrétní činnost – třeba chození do přírody.

Jak může takové chození do přírody vypadat:

- odpolední procházka v městském parku
- celodenní výlet po turistických značkách
- víkendové putování po slovenských kopcích se spaním ve stanu
- týdenní přechod opuštěných hor v Patagonii
- zimní sněžnicový puťák po Alpách
- zimní přechod Aljašky se sáněmi taženými psy
- přechod amazonského pralesa zcela bez vybavení
- vycházka po Marsu bez skafandru

Co z toho je dobrodružství? Ha, na to se přece nedá odpovědět bez toho, aniž bych řekl pro koho! Bude nepochybně jiná odpověď pro světlušku, která poprvé vyrazila bez rodičů z města, pro mě a pro zkušeného expedičního cestovatele.

Co z toho vyplývá – **vnímání dobrodružství je subjektivní**: pro každého je dobrodružství něco jiného. Tam, kde se někdo bude trochu nudit, pro jiného to již bude výzva.

Dejme tomu názvy. Když dělám něco, co jsem si již dříve vyzkoušel a připadám si v tom jistý, jsem v takzvané **komfortní zóně**. Jsem-li v této zóně, opakuji zažité postupy, příliš se neučím.

Pro mě je to třeba vše až po víkendové putování po horách. Pokud se posunu k náročnější věci, kde to sice ještě nějak zvládám, ale dostávám se občas do náročnějších situací, kde si nejsem tolik jistý - pro mě třeba přechod opuštěných hor či zimní sněžnicový puťák – dostávám se do takzvané **zóny učení**. V této zóně zažíváme něco nového a to nám umožňuje se učit. K této zóně se ještě vrátíme.

Pokud ještě přitvrdím – pro mě by to byl třeba přechod Aljašky či amazonského pralesa – jsem již někde, kde mám strach, že to nezvládnu – jsem v takzvané **zóně ohrožení**. Hodně mi pracují emoce, může mě to rozhodit, možná se zablokují a zanechá to ve mě i strach z toho zkoušet něco podobného znovu.

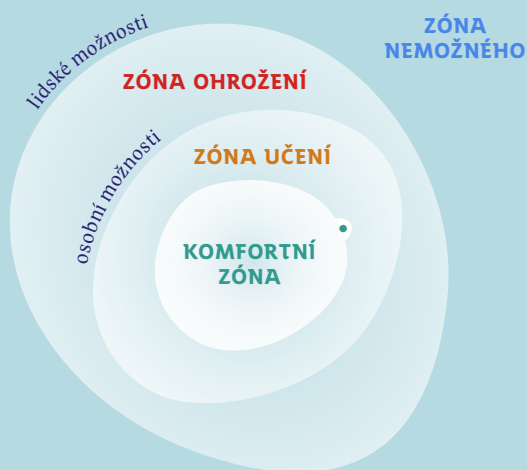
A potom jsou věci, které prostě vůbec nemůžu dělat. Protože nejsou v lidských možnostech – jako třeba procházka po Marsu bez skafandru. Proto se někdy přidává ještě takzvaná **zóna nemožného**. Do té se nicméně nikdy nedostaneme, protože jsou v ní samé nemožné věci – a tedy na ni můžeme s klidem pro účely tohoto článku zase zapomenout.

Kromě toho, že jsou zóny osobní (každý je má jiné), tak se také mění v čase – typicky se nám rozšiřuje komfortní zóna, protože jsme si toho více prožili.

foto: autor

Zóny – malá zelená tečka je prožitek v zóně učení, který nám rozšiřuje komfortní zónu (znázorněno malou „boulí“)

Co je tedy to dobrodružství v kontextu zón?

Teď už mám k dispozici slovník, abych mohl říci, co já rozumím pod dobrodružstvím. A není to žádná oficiální definice – je to čistě moje chápání tohoto slova.

Dobrodružstvím pro mě je libovolná činnost, kdy se daný člověk nachází mimo svou komfortní zónu.

Nemusí to tedy být jen věci, které známe z „dobrodružných“ filmů či knih (výpravy do neprozkoumaných krajín, objevování vesmíru, divoké honičky v autech), ale i mnohem prostší věci.

Mám kamaráda který, přestože rád chodí do přírody, tak nikdy nespal pod širákem. A loni v létě se ve svých pětadvaceti letech rozhodl, že by si to chtěl vyzkoušet. Přečetl pár tipů na internetu, našel si hezký palouček v lese ani ne kilometr od svého bytu, ustlal si a vyspal se. Vykládal nám o tom několikrát – jak nemohl večer usnout, protože slyšel z lesa

podivné zvuky, jak bylo hezké, když ráno viděl vycházející slunce – prostě to pro něj bylo velké dobrodružství.

Pro mě bylo velké dobrodružství třeba když jsem poprvé podával své vlastní daňové přiznání. Spousta podivných formulářů, nikde není moc napsané, co kam napsat, jak to posílat – a když to spletu, tak je možné, že dostanu docela velkou pokutu...

Jaké dobrodružství jste zažili v poslední době vy?

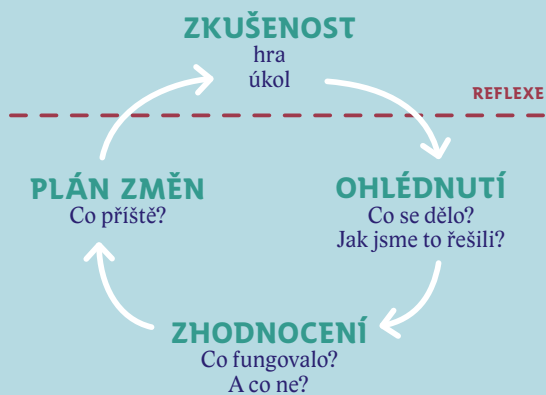
Případá mi důležité přemýšlet o dobrodružství mnohem šířeji i při přípravě programu. Dobrodružství je libovolná činnost, kdy se daný člověk nachází mimo svou komfortní zónu.

Když jsem se staral o kuchyni na našem oddílovém táboře, měli jsme tam několik včel, pro které to byl úplně první tábor. A pro ně bylo velké dobrodružství skoro všechno. Třeba krájení rajčat. Protože maminka jim doma do ruky nůž nedá. A nakrájet hromadu rajčat na kostičku – to je dost možná větší dobrodružství než libovolná hra, kterou bychom mohli připravit.

Tedy něco, co nám může připadat jako nudná a otravná činnost, může pro někoho jiného být výzva, nový zážitek – při kterém se možná i něco naučí. Při plánování oddílové činnosti tedy není nutné mířit vždy do bombastických a velkolepých aktivit, často může být pro členy dobrodružství i něco (pro nás) zcela obyčejného.

Dobrodružství jako nástroj učení

Asi jste uhodli, že pokud je naším záměrem nějaký rozvoj, chceme být v zóně učení. Či připravit program takový, aby naši účastníci byli v zóně učení. Protože je to typicky bude →

← Kolbův cyklus učení

Tím, že si prožijeme zážitek za hranicí naší komfortní zóny a něco si z něj vezmeme, se nám pomalu rozšiřuje zóna komfortu. Když poprvé přespíme pod širákem, je to něco výjimečného. Když to uděláme podruhé, potřetí, stává se to normálnějším. A po čase je to již zcela běžná věc, nad kterou nemusíme moc přemýšlet a moc ji plánovat. Naše komfortní zóna se zvětšila. Něco jsme se naučili.

Jak předejít ohrožení?

Už jsme si v úvodu řekli, že vnímání dobrodružství záleží na konkrétním člověku. Na našich akcích budeme mít zkušenější i začátečníky. A navíc se to může lišit pro různé lidi v různých oblastech – někdo zvládne rozdělat oheň i za deště třením dřivek, ale mluvit před 50 lidmi je pro něj něco, z čeho bude mít panický strach.

A my máme připravit program pro 20 lidí, kde každý je jiný. Jak zabránit tomu, abychom někoho dostali příliš daleko za jeho komfortní zónu, někam, kde by už mu to mohlo způsobit i třeba nějaké následky?

Máme jako vedoucí oddílů výhodu, že známe naše členy, protože s nimi pracujeme pravidelně, v průběhu celého roku. Dokážeme proto již dopředu předvídat, co bude pro koho snadné, či naopak příliš náročné. Pokud chystáme nějakou náročnější aktivitu, projdeme si v hlavě jednotlivé členy a zamyšleme se, jaké to pro ně bude.

Přemýšleme také dopředu o komplikacích, které mohou při programech nastat – noční bojovka sama o sobě třeba nemusí být pro nikoho nikterak problematická, ale co když se k ní přidá nenadálý prudký vítr? Již tím, že se nad riziky dopředu zamyslíme, lépe se na ně připravíme – a někdy jim možná i dokážeme předejít.

Jeden z nejsilnějších nástrojů, který máme vždy k dispozici, je však velmi jednoduchý – dobrovolnost účasti na programu. Nikdo neví lépe než účastník samotný, co je pro něj ještě zvladatelné. Nechme jej proto o sobě rozhodovat samotného. A umožnit mu programu se nezúčastnit či se odpojit v průběhu.

Jak to udělat, aby dobrovolnost nebyla jen deklarovaná – ale byla to opravdu možnost a někdo jí mohl využít? Je dobré ji nabídnout na začátku akce, například tábora – a následně zopakovat před aktivitami, které by mohly být pro účastníky náročné. Aby se účastník mohl rozhodovat, potřebuje alespoň základní informace o tom, co jej čeká. Pokud u někoho již předem tušíme možnou potíž, můžeme to prodiskutovat osobně více do hloubky i s daným člověkem.

bavit (dělají něco pro sebe nového), a navíc (to už jste asi uhodli z názvu) se mohou něco naučit.

Už to, že děláme něco, na co nejsme zvyklí, nás rozvíjí a učí – nové dovednosti, nové vzorce chování. A jak toto učení podpořit? Pomozme si opět terminologií zážitkové pedagogiky – a podívejme se na takzvaný Kolbův cyklus.

Ten se skládá ze čtyř fází:

- Samotný prožitek v dané situaci
- Ohlédnutí – co se vlastně dělo?
- Zhodnocení – co fungovalo, co ne?
- Přenos – co si z toho můžu vzít pro další podobné situace

Ty tři závěrečné kroky – ohlédnutí, zhodnocení a přenos – se někdy také souhrnně pojmenovávají jako „reflexe“.

Reflexe se děje automaticky, po každé aktivitě – i to, že si účastníci o zážitku povídají s kamarády, je forma reflexe. Nicméně můžeme reflexi i vést – ať už hned po programu, či s nějakým odstupem.

Reflexe může probíhat různými formami – nejčastější je, že si o prožitém zážitku společně řízeně povídáme. Ale jsou možné i zcela jiné formy – například zaznamenávání poznámek a pozorování do deníčku, společné zachycení svých pocitů při aktivitě kreslením na velké sdílené plátno či například ztvárnění svých prožitků při aktivitě pohybem.

Reflexi můžeme cílit na různé věci – na prožitky jednotlivce, na chování skupiny, na téma, kterému se chceme věnovat.

Vedení reflexe je jednou z náročnějších disciplín – a je jistě dobré ji trénovat – ale i prostá otázka „Co jste si při této aktivitě uvědomili?“ a případné následné sdílení je silný nástroj, kterým můžeme podpořit naplnění cílů, které od dané aktivity či programu čekáme.

NEVIDITELNÁ VÝSTAVA PRAHA

Někdy však i přes sebelepší snahu předejít může některý z účastníků zažít pro něj velmi silný nepříjemný zážitek. Často to může být způsobeno něčím, co jsme i přes veškerou snahu nepředpokládali a nebylo to v naší moci – počasí, spolupráce ve skupině, nečekané zranění... Jak s tím pracovat, aby to nezanechalo trvalé šrámy? Často funguje prostá nabídka si o zkušenosti s účastníkem povídat. Naslouchat, nechat člověka vymluvit, nabídnout pochopení a zájem. A třeba jej nechat to zkusit znovu, v bezpečnějším prostředí.

Před časem jsem se na jednom táboře učil jezdit na koni. Koni se něco znelíbilo, začal vyhazovat – a já jsem z něj žuchl na zem. Byl to vysoký kůň a já neuměl padat. Vyrazil jsem si dech. Když jsem se posbíral ze země, dorazila za mnou instruktorka a optala se mě, jestli jsem v pohodě. Já po chvíli sykl, že jo – a ona mě rovnou posadila znovu na koně. Že když nepojedu rovnou, tak dostanu z koní strach a už se jej nikdy nezbavím. První minutu jsem byl na koni vyklepaný, pak jsem si však zvykl a po chvíli jsem již na pád skoro zapomněl.

Chuť vytvořit co největší zážitek je silným motorem při organizování her a aktivit. Sám si pamatuji na mnohé okamžiky, kdy jsme s kamarády vymýšleli hru na tábor a říkali si věty typu: „Přidáme tam ještě ty dýmovnice a simulované výbuchy, to bude hrozně dobrý!“ A často to opravdu bylo hrozně dobrý. Nezapomínejme však, že připravujeme program nikoliv pro svou radost z toho, co vše jsme dokázali vymyslet a do čeho účastníky dostat – ale proto, že tím programem chceme něco způsobit. Tedy důležité je, co to dělá s účastníky, nikoliv s námi.

Obzvláště při psychicky náročnějších programech budme opatrní. Účastníci mohou mít různé zážitky či vzpomínky, které si s sebou nesou, a my o nich nemusíme vědět – ať už ze školy, či rodiny. Budme si vždy jistí, že pokud účastník prožije něco pro něj náročného, dokážeme mu pomoci to zpracovat. A nechávejme si vždy dostatečně velkou rezervu.

Skauting je dobrodružství

To, co prožíváme ve skautu, je často opravdu dobrodružství. Pro každého skauting nabízí příležitost prožívat jeho vlastní dobrodružství. I když už jsme vedoucí, nezažíváme dobrodružství o nic menší – ono připravit zajímavou schůzku, výpravu či tábor, podat žádost o dotace, připravit výroční zprávu, opravit zeď v klubovně – každá jedna z těch věcí pro nás taky může být dobrodružství.

Přemýšlejme při plánování oddílových činností o tom, v jaké zóně naši členové zrovna budou. A vybereme takovou skladbu programu, která umožní našim účastníkům dostat se z komfortní zóny. Bude je to více bavit a pomůže jim to v jejich rozvoji. Tento rozvoj pak můžeme při vhodných příležitostech dále podpořit vedením zpětným zamyšlením o prožitých zážitcích – takzvanou reflexí.

Zároveň při přípravě programů a akcí přemýšlejme nad dobrodružstvím jako o prostředku, který můžeme použít pro různé cíle – nikoliv jen samoúčelně, pro dobrodružství samotné. Snažme se vyvarovat přílišnému riziku toho, že někoho vystavíme pro něj již silně nepříjemnému zážitku. A hledejme dobrodružství v každodenních, zdánlivě obyčejných situacích. ☒

Dobrodružná hodinová
prohlídka v naprosté tmě
za doprovodu nevidomého
průvodce. Skautská sleva!

Vstupné ve všední den i o

víkendy za 120 Kč. Akce platí pro

každého od světlušek po

protřelé vedoucí. Stačí se na

receptu výstavy dostavit

s příkladně uváženým

skautským šátkem.

Rezervace místa nutná na:

777 787 064

info@neviditelna.cz

www.neviditelna.cz

Nabídněte
SKAUTSKÝ BENEFIT
vašemu okolí

➔ **nově velmi snadný
systém**

e-mailových pozvánek ve
skautISu

➔ **ušetříme 2x**

více připojených míst
= nižší cena pro každého
navíc skauti získávají od
dodavatele provizi

nejlevnější plyn a elektřina
www.skautskaenergie.cz

Jak připravit dobrodružství? aneb práce s dobrodružstvím optikou zážitkové pedagogiky

RADOSLAV ŠONSKÝ – DROBEK

Medik, dlouholetý vůdce oddílu, výchovný zpravodaj a instruktor LK Velká Morava.

Pojem dobrodružství je ve skautingu skloňovaný ve všech pádech – najdeš ho v oficiálních propagačních materiálech Junáka stejně jako na spoustě oddílových a táborových rad. Pojďme se společně podívat na práci s tímto užitečným prostředkem optikou zážitkové pedagogiky a jejich dramaturgických pravidel krok za krokem, včetně konkrétních příkladů a námětů pro jednotlivé věkové kategorie.

Dobrodružství zažívá dítě tehdy, když vstupuje do neznámých či náročnějších situací mimo svou komfortní zónu, ale ještě nevstupuje do zóny, kde by mu hrozilo nebezpečí. Z hlediska zážitkové pedagogiky se tak dostává do místa, kde se překonáním vlastních hranic může velmi dobře učít novým věcem.

Práce s dobrodružstvím se v obecných principech zásadně neliší od přípravy jiného programu, má ale svá specifika, na která se zaměříme. Pro názornost budeme společně postupovat podle dramaturgických otázek (volně převzatých z Instruktorského slabikáře PŠL). Ty by ti při přípravě programu měly pomoci nevynechat žádný důležitý krok a ujistit se, že výsledný program bude nejen dobrodružný, ale i rozvíjející.

Sled otázek (podnadpisů) odpovídá pořadí, ve kterém je nejjednodušší s nimi pracovat. Pořadí může samozřejmě

měnit – často se můžeš dostat do situace, kdy dobrý nápad na program nevyvolá konkrétní rozvojový cíl, ale třeba zajímavé místo nebo forma programu, kterou se někde inspiruješ. Před realizací programu je ale dobré mít tyto otázky tak jako tak zodpovězené, aby se na nic zásadního nezapomnělo.

PROČ? = proč dobrodružství zařazujeme

První otázku můžeme pojmut ve dvou rovinách – v obecné rovině nám v Junáku jde o výchovu a všestranný rozvoj dětí a hledáme pro tento účel co nejlepší prostředky a formy. To je také hlavním východiskem pro tvorbu jakéhokoliv programu – měli bychom se snažit, aby děti cíleně rozvíjeli.

Konkrétně dobrodružství nám s posláním Junáka rezonuje proto, že je to jedna z přirozených a atraktivních forem, která je v předávání obsahu velmi užitečná. Navíc nám může pomoci zprostředkovat hodnoty a témata, které bychom jinak předávali složitě (třeba ukázat skautům výhody týmové spolupráce, zbavit světlušky strachu ze tmy, přiblížit roverům cenu osobní svobody, ...).

CO? = co dobrodružstvím rozvíjíme

Dobrodružství můžeme označit za učební metodu. Nejde nám jen o atraktivní program nebo vyvolání emocí v účastnících. Dobrodružství by nemělo být samoúčelné – i v životě z většiny dobrodružných situací plyne nějaká lekce. Proto je dobré si na začátku jasně stanovit výchovný cíl, ke kterému chceš jeho zařazením dojít. Teprve tak plně využiješ jeho potenciál.

foto: Kryštof Melka

Pro **volbu cíle** můžeš vycházet z dlouhodobých cílů oddílu, ze stezek, odborek, velmi inspirativní je také například Model vícečetných inteligencí (k nalezení ve Zlatých fonděch her I–IV). Pokud budeme uvažovat optikou trojice znalosti – dovednosti – postoje, bude dobrodružství zvláště dobře fungovat pro poslední dva typy. Při vhodném zpracování může být silný prožitkový program dobrým způsobem zprostředkování i složitějších hodnot (pravda, svoboda, přátelství, ...) či abstraktnějších témat (odvaha, vnitřní hranice, zodpovědnost, ...).

PRO KOHO?

= pro koho dobrodružství připravujeme

Když připravuješ dobrodružství, měl bys myslet na to, kdo je tvá cílová skupina. Rozhodující roli hrají nejen věk, pohlaví, zkušenosti jednotlivých účastníků, ale i to, jak funguje účastnická skupina, jaké jsou v ní vztahy, nálada, atd. Tedy stejně jako když stanovuješ výchovné cíle nebo volíš prostředky. Postupovat bys měl od obyčejných, jednoduchých zážitků ke komplexnějším a složitějším.

Analýza cílové skupiny ti pomůže si zodpovědět i podotázku KAM? = kam chci děti dovést, tedy jak náročný cíl zvolím, jak hluboko do tématu se ponořím.

✿ **Vlčata a světlušky** – *vedoucí typ cílů*: dovednostní (nemyslí abstraktně) – *pocit dobrodružství*: setkání s neznámou životní situací (malé zkušenosti = velký výběr situací)

– *příklady*: zvládnutí víkendu bez rodičů (samostatnost), uvaření společného jídla se šestkou (spolupráce), vycházka nočním lesem (zbavení se strachu ze tmy)

✿ **Skauti a skautky** – *vedoucí typ cílů*: dovednostní a postojové (rozvoj abstraktního myšlení) – *pocit dobrodružství*: rozšiřování obzorů (uvědomují si svět mimo své zkušenosti a chtějí ho poznat) – *příklady*: setkání se se zahraničním oddílem (tolerance), program s opačným pohlavím (sociální dovednosti), Tři orlí pera (sebepřekonání)

✿ **R&R** – *vedoucí typ cílů*: postojové (jsou mentálně a fyzicky vybaveni i na složitá postojová témata nebo velkou fyzickou zátěž) – *pocit dobrodružství*: výzva, překonávání hranic (potřebují silnější stimul, aby se dali strhnout) – *příklady*: noční přechod hor (fyzické hranice), skautský kurz (seberozvoj), hra s morálním dilematem (osobní hodnoty)

Pokud by tě zajímalo, jaké věci děti ve kterém věku vývojově řeší, dobrým zdrojem inspirace jsou například vývojové modely (např. Eriksona, Kohlberga, Piageta a jejich následovníků).

Stejný program můžeme často použít u nejmladších stejně jako u nejstarších. Program je dobré vybírat nejen s ohledem na konkrétní situaci, ale i v kontextu dalšího působení dětí v oddíle. Situaci, kdy skautský program vyčerpá svůj potenciál nabízet nové a zajímavé podněty, říkáme obecně **vyskautování**. V tomto případě znamená, že jsme zařadili programy moc brzy a už nejsme schopni nabídnout dobrodružství, které děti ještě zaujme, protože už vše prožily. A takové děti oddíl bohužel často opustí. →

foto: Vojta Petr

Pokud jsi na pochybách, je vždycky dobré se ujistit, že prostředek, který jsi vybral, je nejlépe využitelný právě u věkové kategorie, pro kterou jej plánuješ. Pokud ne, vyplatí se jeho zařazení odložit, případně komunikovat s vedením navazujících věkových kategorií a průběžně myslet na cíle programů s ohledem na účastníky.

Typickým příkladem brzy zařazeného dobrodružství může pro vlčata a světlušky být: divoká voda, mezinárodní akce, složité malostrukturované hry, velké fyzické výkony, ... a pro skauty a skautky: zahraniční expedice, náročné duchovní nebo osobnostní programy, nestrukturované hry, ...

JAK? = jak dobrodružství připravujeme

Ve chvíli, kdy sis odpověděl na všechny předcházející otázky, můžeš se zodpovědně vrhnout do přípravy konkrétního dobrodružství.

Zásadní roli v prožívání dobrodružství hrají **emoce**. Pocit dobrodružství je spojen hlavně se strachem, napětím, překvapením a jejich následným zpracováním. Volba prvotního stimulu vychází z věkové kategorie, pro kterou program připravuješ. Další jeho dílčí části by měly vést k překlopení emocí, abys na konci účastníkům přinesl pozitivní pocit přínosu, posunu, radosti z překonání sebe sama.

Obecná linka běží po ose:

dobrodružný pocit – tvorba bezpečného prostředí – srovnání se s prvotní emocí – zisk sebejistoty – navození pozitivní emoce – přenos do budoucna

Dva příklady přípravy dobrodružného programu

CO? – odbourání strachu ze tmy — **PRO KOHO?** – vlčata a světlušky 6–8 let, poprvé na táboře — **JAK?**

1. děti se bojí tmy a divných zvuků v lese – pocit strachu
2. uděláme skupinku i s vedoucím – vytvoření bezpečného prostředí
3. vezmeme děti do lesa – překonání neznámé situace
4. ukážeme a pojmenujeme si věci, které „vydávají zvuky“ – pojmenování toho, co děti děsí
5. na konci se ohlédneme a pochválíme děti, že procházku dobře zvládly – dodání sebejistoty
6. shrneme si, že už víme, co se v lese děje a příště není potřeba se tolik bát – přenos do budoucna

CO? – rozvoj sociálních dovedností vůči opačnému pohlaví — **PRO KOHO?** – skauti a skautky 12–13 let, z nekoedukovaných oddílů — **JAK?**

1. děti nemají z oddílu zkušenost s programy s opačným pohlavím – pocit nejistoty, ostych
2. vedoucí dětem na začátku konkrétně vysvětlí, jak bude celá aktivita probíhat, na začátku se všichni navzájem představí, do programu jsou zapojeni i starší členové oddílů, kteří dělají to samé, vedoucí rozdělí děti do koedukovaných skupin – bezpečné prostředí
3. musí společně plnit problem-solving aktivity (náročnost úkolů by se měla stupňovat – na začátku slovní a na konci i fyzický kontakt) – překonání ostychu a nejistoty ze společného kontaktu
4. na konci za vyřešení všech úkolů následuje společné jídlo/sladká odměna, o kterou se mají podělit – navození pozitivní emoce
5. oddělená reflexe zážitku – co bylo pro nás těžké, říct si, jak jsme to zvládli, vytvořit závěr za kluky/holky – získání sebejistoty
6. nasdílení závěrů mezi skupinami, diskuze, nastavení zrcadla o druhé skupině – přenos do budoucna?

Dobrodružství samo o sobě přináší dětem rozvoj, protože během něj posouvají své limity. Zařazení **reflexe** (zpětné vazby orientované na osobnost či dynamiku skupiny) na konec programu může tento přínos ještě výrazně navýšit. Nastaví účastníkům zrcadlo toho, jak se jim v nové situaci dařilo a jak se zkušeností naložit do budoucna.

Reflexi lze využít nejen na konci plánovaných programů, ale i po dobrodružství, se kterým jsme dopředu nepočítali (stavění stanu v bouři, ujetí spoje na výpravě, ...). Můžeš díky tomu pracovat s dobrodružstvím průběžně a nejen při jeho cíleném zařazení a zachytit tak více příležitostí k rozvoji dětí.

Podobně lze nenadálou situaci využít v jejím průběhu. Pokud je to v našich silách, můžeme vytvořením bezpečného prostředí a vyvoláním pozitivních emocí využít její potenciál pro proces učení.

Doplňující otázky

Kromě základní sady vstupuje do tvorby dobrodružství ještě několik doplňujících otázek, které lze pojmout čistě technicky. Mohou ti ale při tvorbě dobrodružství přinést i zajímavou nadstavbu. Tak či tak je ale dobré je před realizací programu také zodpovědět.

KDY? *Technicky:* denní doba, roční období, dramaturgická souslednost (jaké programy jsou zařazeny okolo) / *Nástavba:* práce se zvraty a překvapením, netradiční časový rámec pro aktivitu, tempo, rytmus — **KDE?** *Technicky:* uvnitř x venku, bezpečnost, dostupnost / *Nástavba:* atraktivita, vhodnost s ohledem na cíl programu, genius loci, realističnost, atmosféra, světlo x tma, barvy — **S KÝM?** *Technicky:* pomocníci pro přípravu a realizaci, fotograf / *Nástavba:* osobnost, odborník, pamětník — **S ČÍM?** *Technicky:* pomůcky pro přípravu programu / *Nástavba:* autentické rekvizity, realističnost

Než se do realizace dobrodružství pustíš, je dobré si celou přípravu znovu zkontrolovat. Zodpověděl jsi všechny otázky? Dávají odpovědi na ně smysl i vcelku? Povedou k naplnění tvých cílů? Je volba prostředků ta nejlepší možná?

Pokud jsi na všechny odpověděl ano, vzhůru za dobrodružstvím! ☒

Klíčové pojmy (pokud tě zajímá další kontext, využij Google): zážitková pedagogika, reflexe, zvrátová teorie, vyhledávání mimořádných prožitků, emoce, komfortní zóna, Kolbův cyklus, model vícečetných inteligencí, Bloomaova taxonomie cílů, vyskautování

Příručka instruktora zážitkových akcí (Radek Pelánek, Portál, 2008) – Praktická příručka vysvětluje základy zážitkové pedagogiky, dramaturgii akcí a metodologii uvádění her.

Nevykradeš! (Jana Vytásková – Ferda, časopis Skauting listopad 2015) – Článek o vykrádání programu a vyskautování.

Velká skautská dobrodružství

Které programy nám nabízejí největší dobrodružný potenciál?

Putování

Jednou z nejlepších věcí, jaké je ve skautu možné dělat, jsou nepochybně puťáky. Výpravy do přírody spojené s přespáváním ve volné krajině zpodobňují fantastickou dobrodružnou pouť. Společně v nich realizujeme svá volání po divočině spojená s výzvou dokázat se o sebe postarat. Dobrý puťák je ten nejlepší teambuilding – utužuje skupinové vztahy a poskytuje dostatek příležitostí pro rozvoj vlastních dovedností, rozšiřování komfortní zóny a s tím spojené posilování zdravého sebevědomí.

Důležité je, aby zážitky z našich cest byly co nejvíc autentické a abychom jednotlivé poutníky přizvali k určování jejich směru – tedy abychom našim členům neservirovali hotový a připravený program, ale organizovali výpravu společně s nimi.

Noční hlídky

Klasické táborové hlídky mohou někdy působit trochu samoučelně (vždyť na jiných akcích nehlídáme), pro naše členy se ovšem jedná o jedinečnou zkušenost pro poznávání vlastních strachů, emocí a vůbec osamělé noci. Na hlídce se člověk ztiší a vnímá přírodu jinak než přes den. Je-li jasno a svítí-li hvězdy, potom obloha nabízí neskutečnou podívanou a pro mnohé děti je to třeba poprvé, kdy se do ní mohou pořádně zahledět. V myslích světlušek a včít se hlídky pojí s nejistotou, která se ale s rostoucí zkušeností proměňuje v sílicí důvěru v sebe sama. Pomocí tomu můžeme dostatečnou reflexí, tedy budeme-li si s dětmi o jejich pocitech, očekáváních a zážitcích pravidelně povídat.

Tři orlí pera a další výzvy

Příležitostí posouvat se někam dál nabízí skauting celou řadu. Mezi ty nejvíc dobrodružné však patří výzvy, které najdeme nejen ve stezkách. Ať už jde o tradiční Tři orlí pera, všemožné výsadky nebo novější zkoušky jako Noční bdění, Ranní svítání či 24 hodin na stromech, ve všech případech pomáháme mladým lidem, aby překonali sami sebe a dokázali, že samostatně obstojí v nelehkých situacích. Přehled výzev i s metodickými a bezpečnostními pokyny najdete na Skautské Křižovatce.

Sestavil Tom.

Atmosféra příběhů

Vyprávění je odpradáвна silným nástrojem, jak vytvořit atmosféru pro předávání myšlenek, které utkví hluboko v paměti. Příběhy umocňují naše dobrodružství, je však dobré nakládat s nimi střídmě a s velkým rozmyslem. Zvolený symbolický rámeček by totiž neměl přehlušit naše vlastní, skutečné příběhy. Prožít celý tábor jako pirát brázdící oceán může být jistě zajímavé dobrodružství, aby ale bylo našim skautům a skautkám také k něčemu dobré, nemělo by jít o legendu pro legendu.

Adrenalinové aktivity

Plavba na vodě či lezení po laněch tvoří silné a nevsední zážitky, které nejenom vypadají dobře na fotkách, ale skutečně nabízejí prostor pro rozšiřování vlastních možností. Neměli bychom se jimi ale nechat zlákat vždy a za každou cenu. Kromě toho, že vyžadují zvýšenou péči o bezpečnost a měli bychom se do nich pouštět jen s dostatkem zkušených lidí, je třeba dobře přemýšlet nad vhodností věkové kategorie. I malé děti nepochybně zvládnou viset v sedáku nebo obléct záchranou vestu, to ale ještě neznamená, že je to pro ně pokaždé ten pravý program. Někdy je totiž dobré počkat s extrémními sporty, stejně jako dalším dobrodružstvím, až na dobu, kdy je budou účastníci opravdu schopní přijmout jako výzvu.

Nebát se strachu

Stezka odvahy jako dobrodružný prostředek k překonání osobních limitů, ne příčina vytváření nových

Stezka odvahy. Snad každý z nás si vzpomene, jak některou absolvoval. Napětí a odhodlání ve chvíli, kdy se na stezku odvážíte vydává, by měl na jejím konci nahradit pocit vítězství nad pochybami a obavami. Jak ale zajistit, aby si některé děti jako nejsilnější zážitek z tábora neodvezly nepříjemné vzpomínky nebo trauma? Připravme stezku tak, aby se stala dobrodružnou součástí programu a nebyla předem zamýšlena jen jako bezúčelné strašení dětí.

Motiv stezky odvahy často souvisí s tématem celotáborevé hry. Dětem můžeme vyprávět tajemný a poutavý příběh, ovšem ne hrůzostrašnou legendu, na základě které bychom se báli do temného lesa vyrazit sami. I zde platí, že „rybu chytáme na to, co chutná rybě, ne rybáři“. Zatímco skautům a skautkám můžeme servírovat akční zážitek, kde hlavním omezením je jejich (a naše) bezpečí, pro vlčata a světlušky může být silným a dostačujícím prožitkem i klidná noční procházka pod hvězdnou oblohou.

Dítě má mít také možnost volby a nesmí být k účasti nuceno. Příkazem „ty prostě půjdeš“ bychom dali najevo svou neochotu nebo neschopnost pokusit se dodat dítěti kuráže. Jak na to? Buďme příkladem. Třeba tím, že si vzpomene, jak jsme kdysi stáli na místě dítěte a přiblížme mu, co jsme prožívali a jak jsme sami nad sebou zvítězili. Strach ze tmy a představa věcí, které se v ní mohou skrývat, je vlastní všem lidem. Nejen u dětí bývá zesílen různými vlivy jejich okolí a osobnostními rysy. Promluvíme s nimi předem také o tom, že strach je přirozený pocit, který nás ale mnohdy omezuje negativně, a že cílem stezky odvahy je toto omezení překonat. Je důležité po dokončení stezky s dětmi rozebrat jejich konkrétní pocity a vjemy z jejího průběhu. Reflexe prožité zkušenosti umožní nám i dětem samotným lépe pochopit, co překonávání strachu obnáší.

Pozor, někteří organizátoři mohou být skrytě motivováni tím, že dětem připraví chvíle podobné vzpomínkám na některou stezku odvahy, kterou kdysi sami prošli, a pocit strachu byl tím jediným, co jim z ní utkvělo v paměti. To opravdu není dobrý přístup. Důrazně proto vymežíme, jak mají lidé na stanovištích ke své roli přistupovat, například divoké pronásledování dětí nadšeným hejkalem může skončit poraněním obou. Stačí, aby některý z účinkujících přestřelil s intenzitou hereckého výkonu a stezka odvahy se pro některé děti zvrhne

DAVID DANIEL – KENSHIN

Student KTF UK, kytarista a kreslír se zálibou v bojových uměních.

kresba: autor

v děsivý zážitek, který rozhodně nepřispěje k tomu, aby se učily pozitivně překonávat osobní hranice – naopak je může poškodit.

Na závěr několik praktických rad. Výběrem terénu můžeme předejít tomu, aby stezku odvahy zakončilo zranění v důsledku pádu ze srázu nebo celonoční pátrání po dítěti ztraceném v lese. Trasu vymežíme schůdnou cestou, kterou všichni dobře znají. Stanoviště rozmístíme „na doslech“. Táborníky o stezce odvahy předem informujeme, aby měli prostor se na ni připravit. Mohou být vybaveni pišťalkou a baterkou, ovšem s konkrétními instrukcemi pro případy použití. Kontrola, zda se děti neozbrojily nožem nebo utajenou kulíčkovou pistolkou, je více než vhodná. Zda budou startovat jednotlivě, nebo ve dvojicích, je opět k úvaze – děti se mohou navzájem podpořit, stejně jako z legrace sabotovat průběh. Zapojit můžeme také externisty, které děti neznají – pomůže nám to předejít situacím, kdy nebojácný skaut prohlásí: „Jé, čus Tome, ty seš hustej bezhlavej rytíř...“

Největším testem statečnosti je pro každého překonávání každodenních výzev a vyrovnávání se z nezdary, stejně jako obrana před nadměrnou pýchou z osobních úspěchů. Ať je tedy vámi připravená stezka odvahy dětem životní průpravou, na kterou budou hrdě vzpomínat s pocitem, že když jí dokázali tenkrát na táboře projít, zvládnou vše, co jim život přinese. ☒

Noční cesta

Dobrodružství pro skauty a skautky s vůní tajemna a napětí

JAKUB HRUBÝ – JEMNEJ instruktor na 4. levelu, +80% laugh damage, Odyssey, Podlitina, Sherwood.
ALŽBĚTA TLAPOVÁ – ÁBÍ průvodce rádců na 6. levelu, +55% charisma bonus, Teepek, Žirafa, Sherwood.

Cíl	Prožívání atmosféry míst, prožití dobrodružství
Účastníci	Družina skautů nebo mladších roverů (6–12 osob)
Prostředí	Kdekoliv, kde je zajímavé a v noci bezpečné okolí
Délka	4 hodiny
Pomůcky	5 párů různě barevných lightsticků, 2 lékárníčky, 2 mobily, 2 baterky, 4 papíry

nebo by mělo zaujmout něčím jiným. Na tyto místa v podvečer rozmístíme vždy dva stejné barevné dlouho svítící lightsticky (potřebujeme tedy 5 barev).

Dále si předem rozdělíme účastníky programu na dvě skupiny, které budou hrát souběžně. V každé polovině by měl být někdo, kdo dobře zná okolí, a skupiny by měly být vyrovnané. Na dva papíry A4 připravíme zašifrovaný text s informací o místě, kde bude zadání celé hry. Vylustění šifry by nemělo zabrat víc jak 10 minut, slouží jen k tomu, aby skupiny neopustily základnu společně. Na druhé dva papíry napíšeme pravidla hry a místa, kam se musí skupiny během noci podívat, a poté je rozmístíme asi 300 metrů od základny. Pro každou skupinu připravíme jednu baterku, jednu lékárníčku a zajistíme jeden krizový mobil.

Pro větší prožitek ze hry můžeme přiložit nastínění příběhu, který si poutí po místech budou děti dovytvářet. Záleží na nás, jestli je navedeme odstavcem z dobrodružného románu, nebo každému účastníkovi dáme do obálky dva verše fantaskní básně, které v něm navodí správnou objevitelskou atmosféru. Pokud zvolíme text správně a s citem, mělo by se podařit, že si sami dotvoří příběh podle míst, po kterých putovali. Příběh si nemusí nikam zapsat, stačí, když si ho zapamatují.

Úvod do dobrodružství

S Ábí jsme vedli dlouhou diskuzi o tom, co je pro nás dobrodružství, jaký největší dobrodružný zážitek ze svého skautského působení máme a jak ho nejlépe zprostředkovat dětem. Oba vedeme nekoedukované oddíly, Ábí dívčí a já chlapecký, a právě různý význam slova dobrodružství pro kluky a holky nás nejvíc rozděloval. Nakonec jsme se shodli, že správné dobrodružství musí mít silnou atmosféru, která ale není vybudována uměle. Symbolický rámec by neměl hrát prim, mělo by jít o přirozené kouzlo míst a činností, kterou děti dělají. Důležitým prvkem jsou pro nás spolupráce a skupinový zážitek. Chceme, aby si účastníci dobrodružství zažili spolu a program by měl být stavěný tak, aby jeho úspěšné dokončení vyžadovalo společné úsilí dětí. Dále jsme se shodli, že správné dobrodružství musí být okořeněno posunutím z komfortní zóny, sáhnutím si ke svým limitům nebo pocitem nebezpečí. Také by se mělo jednat o netradiční program, který účastníkům dá pocit, že zažívají něco nového. Člověk v rutině ani doma za pecí dobrodružství nenajde.

Tedy naše chápání dobrodružství stojí na přirozené atmosféře, společném úsilí, pocitu nebezpečí a novém zážitku.

Příprava

Celý náš program se odehrává v noci. Není to děsivá noční hra a ani to není program, během kterého by si měly děti sáhnout na úplné dno svých sil. Předem si vytipujeme 5 míst, která nám připadají zajímavá svou atmosférou. Místa by si neměla být podobná, každé by mělo mít unikátní atmosféru

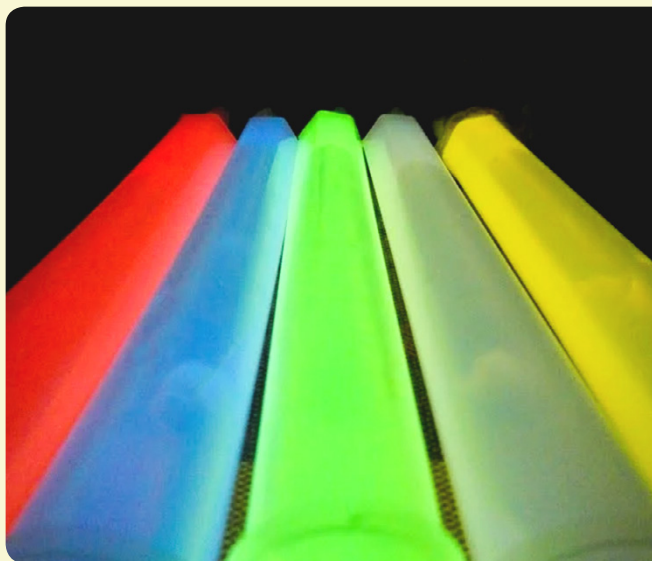

foto: Schierreich Šimon – Šira

foto: Menc Pavel – Koudák

Jak vybrat místa

Každé místo by mělo být jiné a zároveň by mělo být dobře dostupné z počátečního místa hry. Ideální vzdálenost je mezi 1 a 3 kilometry, aby děti v noci nachodily kolem 10 kilometrů. Když jsme podobnou aktivitu realizovali na našem táboře, zvolili jsme tato místa:

- **Kamenný betlém** – jeskyňka s vytesaným kamenným betlémem osvětlena bílými lightsticky vypadala skoro posvátně.
- **Černý srub** – místo, kde stával tramský černý srub. Tohle místo má v našem táboře temnou atmosféru a žluté lightsticky zasazené do výklenku skály z dálky vypadaly jako pár očí.
- **Koupaliště** – na místě veřejného volně přístupného koupaliště jsme využili vodní plochu jako netradiční prvek. A ukryli jsme modré lightsticky pod vodní hladinu, kde osvětlovaly vodu.
- **Kůň** – nedaleko tábořiště máme rokli, ve které je vytesaná socha koně. Zelené lightsticky svítily už z dálky a přírodně krásnému místu jen pomáhaly.
- **Tábořiště** – Poslední, červené světlo jsme umístili pod stožár u sousedního tábořiště. Domluvili jsme se s nimi, že jim to nevádí, a tak byl průnik do cizího tábořiště zajímavým prvkem.

U každého místa jsem zdůraznil, proč jsem ho zvolil a že i barva světla, kterým ho osvítíme, může hrát v atmosféře místa velkou roli. Není to věc, kvůli které se hra zboří, ale není na škodu o tom popřemýšlet. Hledaným místem může být studánka, zřícenina hradu, přírodní útvar nebo třeba opuštěný dům. Zajímavé by mohlo být se pokusit domluvit s místním farářem na nočním přístupu do kostela nebo na faru. Hledání zajímavých míst se meze nekladou.

Realizace

Před půlnocí vzbudíme skauty a skautky, kterých se program týká a pozveme je na nějaké místo, kde nebudeme rušit zbytek spících. Nabídneme jim horký čaj, řekneme jim, ať se teple obléknou a že s sebou nesmí mít víc mobilů než jeden (buď vlastní, nebo ten, který jim dáme my), že nesmí mít vlastní baterky (pouze tu jednu, co jim dáme my) a že dostávají lékárničku, kdyby se něco semlelo. Potom je rozdělíme na poloviny, ideálně jim ukážeme papíry s rozdělením jmen, protože atmosféře hry pomáhá tajemné ticho. V místnosti by měly ležet 2 papíry se zašifrovaným prvním místem hry, kde se dozví pravidla.

Účastníci poté vyrazí směrem k papírům, kde mají popsaná pravidla hry.

Jste v lese, chovejte se tedy podle toho. Na místech vypsaných dole naleznete tajemné předměty, které na místo na první pohled nepatří. Z každého místa můžete vzít pouze jeden tento předmět. Můžete používat pouze jednu baterku. Mobil je pouze pro krizové volání, nepoužívejte ho tedy k svícení. Jděte krajinou, rozhlížejte se, zkuste prožít a zapamatovat si její atmosféru. Zkuste navázat na příběhový text vlastním příběhem, který prožijete na své pouti. Až budete mít všech 5 předmětů, vraťte se do tábora.

Kůň, Betlém, Bazén v Boru, Stožár u Skučáků, Černý srub. Šťastnou cestu!

Hra má jednoduchá pravidla, ale pokud se dobře povede, může být silným zážitkem a dobrodružstvím. Doporučujeme tedy druhý den odpoledne zařadit krátké zhodnocení, ve kterém se s účastníky hry pobavíme o tom, jak na ně působila a co si zažili. Pokud jsme se rozhodli, že

Nejde o program, ale o přístup

Duchovní život jako dobrodružství

JIŘÍ ZAJÍC – EDY

Vedoucí Odboru duchovní výchovy.

Takové téma se může na první pohled jevit jako příliš ambiciózní, zejména když čtenář nemůže očekávat, že se odebereme do světa Pána prstenů nebo Harryho Pottera. Navíc ti, kteří mají nějakou nepříliš dobrou zkušenost s tradičním křesťanským prostředím, pokud se v něm za duchovní život pokládají prakticky jen návštěvy bohoslužeb případně odřikávání nějakých modliteb, mohou být spíš nakloněni představě, že duchovní život žádné zvláštní dobrodružství není, nýbrž je docela nuda, ne-li něco horšího. A přece tu o skutečné dobrodružství jít může. K tomu, abychom to pochopili, je ale třeba nezůstat na povrchu a podívat se pořádně, oč tu především běží.

První zásada, která nás právě na cestu skutečného dobrodružství může uvést, zní: duchovní život je podstatně zakončený v naší zkušenosti. Tím chci zdůraznit hlavně dvojí:

- všechno, o čem bude dále řeč, může člověk opravdu zažít – není to jen nějaká možnost pro „vyvolené“
- nejedná se ani o nějaké „vznešené úvahy“, ani o „knížní moudrosti“ – bez poctivého uvažování sice mnohé z duchovního života zůstane nepoznáno a nerozvinuto nebo se i leccos propásne, ale samotný duchovní život se „nevymýšlí“, nýbrž opravdu žije

Z tohoto hlediska se teď podívám na dvě související, a přece odlišné situace, v nichž se skautský vedoucí nachází. Totiž – v první řadě půjde o jeho vlastní objevy v oblasti duchovního života. A pak o to, jak může na cestě tohoto dobrodružství doprovázet svěřené kluky a holky. V tomto článku se samozřejmě můžu věnovat jen několika málo zásadním záležitostem. Před lety jsem na to téma napsal celou publikaci Nikdy nekončící dobrodružství, kde je o všem pojednáno zevrubně.

Co má vlastně smysl?

Základní rámec duchovního života skauta (nejen jeho, ale u něj je to přímo stanovené) je možno vyjádřit jako službu Pravdě a Lásce. Proč jsou na začátku velká písmena, je podrobně pojednáno jinde (například v publikaci Kdo jsem). Tady jde v první řadě o to, jestli člověk bere Pravdu a Lásku za skutečnosti, které jsou tak úžasné, že má smysl jim dát do služby celý svůj život.

Důvěra ve smysl našeho počínání je zásadní podmínkou toho, abychom se vůbec o něco snažili. Běžně se ptáme dřív, než se do něčeho pustíme: K čemu to je? Proč to mám dělat? Kupodivu není už tak samozřejmé, že se lidé dnes ptají, k čemu je vůbec jejich život. Pochopitelně – to není nijak triviální téma. Ale když se mu člověk vyhne, pak mu příliš často chybí dostatečná motivace k tomu, aby se s životem skutečně „popral“. Odpovědi přiměřenou dospělému člověku na otázku po smyslu jeho života je jeho posláni. O posláni by se dal samozřejmě napsat samostatný článek, ale alespoň ve stručnosti: posláním rozumím jedinečný životní úkol, ke kterému člověk obdržel určité osobní dispozice i prostředí, v němž ho může uskutečnit. Objevování a naplňování posláni je tedy první z dobrodružných podob duchovního života.

Kudy správně jít a jak?

Na první pohled by někdo mohl říct, že to je přece jasné – odpovědi na to je náš zákon, slib a heslo. Jde jen o to, jak je co nejlépe „aplikovat“. Možná už sami víte, že je to podstatně složitější. Skauting ani duchovní život není ideologie, není „chytře vymyšleným návodem na život“, který stačí jen pečlivě uskutečňovat. Samozřejmě že řadu standardních situací můžeme celkem bez problémů podle zákona řešit, ale zrovna ty skutečné problémy života potřebují daleko dynamičtější způsob rozhodování se pro správné jednání. Zkrátka potřebují fungující svědomí. A to nejsou zdaleka jen pravidla, která do našeho vědomí (či podvědomí) uložili rodiče a společnost. Výchova vlastního svědomí, prohlubování jeho citlivosti a naší schopnosti mu skutečně naslouchat – to je druhá základní podoba dobrodružství duchovního života.

Jsmo jedné krve – ty i já

Tohle známé heslo z knihy Džunglí je výborným klíčem ke třetí podobě dobrodružství duchovního života: být *dobrým druhem ostatním* – a spolu *s ostatními druhy být ve službách dobra*. Antoine de Saint-Exupéry trefně poznamenal, že „jediný luxus, který si má člověk opravdu dovolit, je luxus lidských vztahů“. Ve vztazích totiž člověk překračuje hranice svého Já k druhému Ty – a právě tím vstupuje do duchovního prostoru. Stojí tak jakoby na „špičkách své existence“, vystavený působení Lásky, která vytváří most mezi Já a Ty. Proměňovat tuto šanci ve skutečnost – to je ale celoživotní napínavé drama.

foto: Vojta Petr

Nikdy nejsme u konce. Jak zásadní je to úkol duchovního života, skvěle ukázal Ježíš z Nazaretu, když řekl: *Přinášíš-li svůj dar k oltáři a vzpomeneš si, že tvůj bližní má něco proti tobě, zanechej svůj dar na místě, jdi se nejdřív se svým bližním smířit – a pak teprve dones svůj dar na oltář.* Podstatná oblast, kde se tvoří i testuje kvalita duchovního života skautského vedoucího, se týká jeho vztahů s těmi, které má v oddílu na starosti. Proto se jí ve druhé části budu věnovat.

Záhada veselé mysli

Kdykoliv mám příležitost, vždycky zdůrazním, že podpora duchovního života se v rozhodující míře neuskutečňuje „duchovními programy“, nýbrž sdílením určitého přístupu k životu. Tři jeho ústřední prvky jsem popsal v předchozí části. Podíváme se teď, jak se promítají do toho, když doprovázíme skauty a skautky jejich dobrodružstvím duchovního života.

Osmý bod našeho zákona rozhodně není něčím, co tam zůstalo trochu zapomenuté z dob, kdy si lidé libovali v různých naučných průpovídkách. Ani to není žádné vnější „keep smiling“. Za tím, že si „skaut hvízdá v těžkých situacích“, stojí mimořádně hluboká a zvláště dnes potřebná duchovní skutečnost – naděje. A vedoucí je tím, kdo má svými konkrétními postoji u kluků a holek naději podporovat. S ním mají zažívat, že ani v těžkých situacích neztrácí důvěru ve smysl dění. A současně mají společně s ním objevovat zdroje radosti.

Tichý vnitřní hlas

Rozvoj schopnosti naslouchat hlasu svědomí je skutečným dobrodružstvím. My jako vedoucí v tom můžeme skautkám a skautům pomoci hlavně dvojným způsobem: zaprvé podporou vnímání ticha, neboť lidé jsou v dnešní době zahlášení neustálým atakem všemožných podnětů, které spolehlivě tříští jejich soustředění. Zadruhé prohlubováním schopnosti v konkrétních situacích rozeznávat, čím lze podporovat

dobro, případně bránit nějakému zlu. Jde vlastně o rozšiřování oblasti uvědomělého jednání, o souhru mezi vnitřní hlasem svědomí a řešením konkrétní situace, v níž se nacházíme. K tomu poskytuje oddílový život nepřehledné množství příležitostí a my bychom je neměli propásnout. A také bychom se aspoň u některých měli být schopní s dětmi zastavit a pořádně reflektovat, oč tam vlastně šlo a jak se nám to podařilo zvládnout, a proč se to podařilo či nikoliv. Nezastupitelným a současně oboustranně cenným prostorem pro sdílení schopnosti žít v souladu se svým svědomím, jsou osobní rozhovory. V nich může vedoucí nejen vhodnými a citlivými otázkami pomáhat chlapci či děvčeti v tom, aby se lépe v tichém hlasu svědomí orientovali, ale mohou jim dát i nahlédnout do vlastních zkušeností se svědomím.

Být dobrým kamarádem

Skautští vedoucí by pro dnešní děti měli být těmi, kteří v konkurenci s jinými prioritami hájí nezastupitelnou úlohu kamarádství v jejich životě. Lapidárně řečeno: Škola, klavír i fotbal jsou důležité, ale vaše kamarádství jsou důležitější. To má v dnešním na výkon zaměřeném světě zásadní význam pro utváření duchovního života. Proto také to, jaké vztahy jsou mezi vedoucími navzájem, mezi nimi a dětmi i jejich rodiči, a samozřejmě také jaké jsou vztahy mezi dětmi v oddílu, je rozhodujícím příspěvkem k podpoře duchovního života. To se nedá nahradit žádnými programy ani sebemoudřejšími řečmi. Dobrodružství lze chápat jako to, co člověk prožívá s dobrými druhy nebo to, co z lidí dobré druhy dělá. Dobrodružství proměňuje vztahy, vztahy zase proměňují náš život ve skutečné dobrodružství. ☒

Nikdy nekončící dobrodružství
(Jiří Zajíc – Edy a kol., Junák, 2006)

Kde hledat další inspiraci?

Dobrodružství, jak ho ještě neznáte

Sbírkky her k opravdovému dobrodružství

Zlatý fond her 1, 2, 3, 4 – čtyřdílná série zážitkových her Prázdňinové školy Lipnice. Hry míří k formování osobnosti, utváření týmových vazeb a zvyšování efektivity týmů. (2008–2013, Portál.)

Dobrodružné hry a cvičení v přírodě – kromě pojednání o významu hry a dobrodružství ve výchově a při rozvoji osobnosti nabízí kniha množství konkrétních her. (Jan Neuman, 2014, Portál.)

Výpravy za dobrodružstvím – sbírka bohaté inspirace pro toulky přírodou. V každém ročním období v ní najdeme řadu nápadů pro přípravu výletů a aktivit na nich. (Miloš Zapletal, 1998, Leprez.)

Časopis Gymnasion

Gymnasion – platforma pro všechny zájemce o zážitkovou pedagogiku, ať už v teorii, nebo praxi. Časopis vychází dvakrát ročně, třetí vydání je věnováno dobrodružství. (gymnasion.org)

Strhující dobrodružné příběhy

Vlk, jenž nikdy nespí – dobrodružné zpracování životní příběh zakladatele skautského hnutí Roberta Stephensona Smythe Baden-Powella. (Walter Hansen, 1994, Scoutarch Praha.)

Foglarovky – Hoši od Bobří řeky, Chata v jezerní kotlině nebo Tajemná Řásnovka. To jsou dobrodružství, která mají stále potenciál oslovit holky a kluky všech generací. (Jaroslav Foglar – Jestráb.)

Dva divoši – snad každý chtěl někdy strávit alespoň dva týdny mezi indiány v pláních Divokého západu. Se Dvěma divochy se tam můžete podívat a rozšířit své obzory. (E. T. Seton, CPress, 2006.)

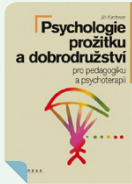

Karpatské hry – kultovní kniha popisující autorovy cesty po Karpatech. Neměla by chybět ve výbavě roverů, pro které je putování jedním z důležitých prvků programu. (Miloslav Nevrlý, 2006, Vestri.)

Metodické pozadí zážitkové pedagogiky

Instruktorský slabikář – příručka pro tvorbu zážitkových akcí. Popisuje principy učení prožitkem a práci s dramaturgií, pojednává o řízení rizik nebo týmu. (M. a R. Hanušovi a kol., 2016, Praha.)

Psychologie prožitku a dobrodružství – kniha přináší hlubkový psychologický pohled na základní stavební kameny dobrodružství a zážitkového učení. (Jiří Kirchner a kol., 2009, Bizbooks.)

foto: Vojta Petr

Malý velký vedoucí

Co udělat pro hladký přechod skautů a skautek do vedení oddílu

DENISA RAICHOVÁ – MOTLA Paní učitelka, členka SpV a týmu Gemini.

ŽOFIE NEDBALOVÁ – ŽIKA Bývalá zástupkyně vedoucí, budoucí paní učitelka.

Přechod člena do vedení oddílu je často pro obě strany náročná situace. Co všechno může hrát v tomto procesu roli, nám napovídá dopis jedné skautky – Aničky, který poslala po táboře svému kamarádovi Tomášovi. V dopise se ho ptala na spoustu otázek, líčila své nadšení i obavy. Zde uvádíme jen úryvky shrnující hlavní dilemata, která nám mohou pomoci zamyslet se nad tím, co nás může v souvislosti s příchodem nového člena do vedení oddílu potkat

“ Na táboře jsem měla takový zvláštní rozhovor s naší vedoucí, Knoflíkem. Vlastně pořad nevím, co si o tom myslet, a hlavně, co jí odpovědět. Prostě se mě přišla zeptat, jestli bych od září nebyla rádkyní jedné skautské družiny a jestli bych se nechtěla víc zapojit do vedení celého oddílu. Abych pravdu řekla, nebyla jsem schopná hned odpovědět. Naštěstí Knofla je dost v pohodě, takže mi dala čas na rozmyšlenou. Takže teď nedělám skoro nic jiného, než že si to rozmyšlím.

Příprava

Kdy začít potenciálního nového člena oddílové rady na jeho roli vedoucího připravovat?

Anička psala, že se o možnosti rádcovat bavila se svou vedoucí na táboře, která jí to přišla nabídnout. Tábor se zdá pro takovéto rozhovory jako velmi vhodná příležitost. Poskytuje totiž dostatek prostoru pro delší rozhovory, které nejsou ohraničené časovými nároky práce, školy a jiných běžných povinností vedoucího a mladšího člena. Tak je možné bavit se dlouho a do hloubky, dát prostor pro dotazy, čas na přemýšlení a vrácení se k tématu po pár dnech. Ale tábor by samozřejmě neměl být tím prvním místem, kde si vedoucí „vzpomene“, že by měl někdo příští rok vést nějakou družinu. Vedoucí musí s členy oddílu pracovat dlouhodobě a systematicky. Aby mohla Knoflík Aničce rádcování zodpovědně nabídnout, měla by mít už jistě delší dobu před táborem představu, že by Aničku pozice rádkce mohla bavit; měla by vědět, proč oslovit právě ji a ne někoho jiného; být přesvědčena, že se na ni může spolehnout; znát ji z kontaktu s dalšími členy →

oddílu; vědět, jak moc je Anička důsledná, když je jí svěřen i drobnější úkol; znát, jak se Anička chová v pozici vedoucí menší skupinky – jak pracuje s autoritou; vedoucí by měla mít také v hlavě urovnáno, co by se od Aničky jako rádkyně očekávalo, jak moc by byla zapojena do přípravy programu pro družinu, a případně i pro zbytek oddílu např. na víkendových akcích atd. To všechno jsou témata, na která v rozhovorech o možném zapojení mladšího člena do vedení dochází a která není možné zjišťovat nebo důkladněji zvažovat poprvé až na táboře. Rozhovoru o rádcování by měla předcházet delší (byť i nenápadná) formace mladšího člena a poznávání jeho silných a slabých stránek.

“*Přiznávám, že jsem si přála, aby mi to Knofla nabídla, ale teď mám strach. Třeba z té zodpovědnosti, jestli na to budu mít čas – přece jenom nová škola. A taky, co na to řeknou ostatní holky? Kdybych teď začala vést, tak už nebudu „jedna z nich“, budu někdo jiný. A co když se mě budou pak stranit? A co když mě ostatní vedoucí nebudou brát? A jak to všechno skloubím se školou a atletikou? A taky si říkám, co na to asi budou říkat naši?*”

Myšlenky

Na co všechno může přecházející myslet?

Ve většině případů má přecházející spoustu otázek, na které se někdy bojí vedoucích zeptat nebo které ho v první chvíli hned nenapadnou. Důležité je dát dotyčným dostatek času, aby všechno promyslel, být mu k dispozici na zodpovídání jeho dotazů, mít s ním dostatek trpělivosti a vytvářet takové prostředí, ve kterém uvidí, že je o jeho otázky zájem.

Často je také opomíjen názor rodičů na celou věc. I na to je potřeba myslet. Právě rodiče jsou jedním z našich nejdůležitějších partnerů a není tomu jinak ve věku dospívajících. Přecházejícímu je proto potřeba naslouchat a nezlehčovat jeho obavy.

“*Knofla je fajn, i s ostatními si rozumím, ale je něco jiného vztah vedoucí – starší dítě z oddílu a vedoucí – malá vedoucí. Přece jenom jsou ty holky ve vedení nejmíň o dva roky starší než já... Přijde mi, že by bylo lepší, kdyby se mnou do vedení přecházel někdo z holek, třeba Fík nebo Beru. Jsme stejně staré, tak bychom si měly co říct. Ale možná na druhou stranu bych se takhle musela víc bavit i se staršíma a nebyly bychom jako dvě skupinky – starší a mladší. Ale těžko říct.*”

Jednotlivec vs. skupina

Mají kluci a holky přecházet do vedení jednotlivě, nebo ve skupině?

Na takovou otázku se nedá jednoznačně odpovědět. Každý oddíl je specifický a má jiné výchozí podmínky. Zároveň však, ve kterém noví vedoucí do oddílové rady přicházejí, je obdobím puberty, kterou každý prožívá jinak. Ne všichni jsou povahově nastaveni na to, že by už chtěli převzít odpovědnost. Také musíme počítat s tím, že každý dozrává jinak a že jsou rozdíly mezi tím, jak se k situaci budou stavět holky a kluci. Mnohé výhody a nevýhody přecházení ke „starším“ po jednotlivcích a družinách už jsme se snažily nastínit v minulém článku (odkaz v seznamu literatury).

Přechod k vedoucím ovšem přináší i další specifika. Jedním z nich je to, že přechodem k vedoucím může mezi přecházejícím a jeho vrstevníky vzniknout trhlinka. Nový vedoucí se dostává k „interním“ informacím, které dříve věděli jen „ti velcí“. Najednou nový rádcce stojí s nimi na stejném břehu a jeho vrstevníkům se může zdát, že se jich straní a „hraje si na velkého“. Nebo naopak chtějí svého kamaráda využít tak trochu jako spojence a špióna, který jim může prozradit, co se mezi vedoucími řeší, jaký program kdy bude, jestli v noci bude bojovka aj. Uvědomme si, jak obtížná je pak situace pro onoho nového rádcce – jak se má chovat, aby neřekl něco, co nemá, ale zároveň „nezradil“ kamarády. Je velmi vhodné si už na začátku s novým vedoucím vymezit pravidla, že co se řekne mezi vedoucími na poradách apod., to mezi nimi také zůstane, a s tímto pravidlem seznámit i ostatní kluky a holky.

“*A... je to sice maličkost, ale víš, co mi taky vrtá hlavou? Pamatuju si, jak před třemi lety šel do vedení Honza, nezapomenu na zahajovačku, kdy si pro něj v noci vedoucí potichu přišli a šli s ním někam ven. My jsme si s holkama povídaly do noci, takže jsme ještě nespaly a Honzu jsme viděli. Ráno měl na kroji rádcovskou frčku, vlasy mu smrděly od ohně, ale když jsme se ptaly, co v noci dělal, trochu se usmíval, ale že prý nám to nesmí říct. Fakt by mě zajímalo, co to bylo za noční akci. Asi nějaký rituál, jako když jsem přecházela do skautek. Jenže o tomhle rituálu pro vedoucí nikdo nic neví, jen ti, kdo už vedou. Všichni vědí jen to, že vedoucí mají občas nějakou svoji vlastní výpravu – jednou třeba byli i lézt na skalách, byli v Norsku a tak. To bych taky chtěla...*”

foto: oddíl Lumturo

Rituály

Máme mít v oddíle rituál přechodu člena do vedení?

Jako každý jiný rituál může mít i tento určitý motivační charakter podtrhující velikost zodpovědného rozhodnutí vstupu mladšího člena do vedení a nabídnutí svých sil, energie a nápadů ve prospěch ostatních členů oddílu. Pokud rituál k této příležitosti ve vašem oddíle máte, zkuste se zamyslet nad tím, jakou roli plní a zda je funkční. Pokud rituál nemáte, můžete popřemýšlet, zda nějaký (a případně v jaké podobě) do oddílu nezavést.

Pokud mladší členové předcházejí do vedení oddílu jednotlivě, rituál může být užitečným tmelícím prvkem celého budoucího složení oddílové rady. Máme-li fungovat jako jeden tým, pak musíme být schopni a ochotni vzájemně spolupracovat a naše vztahy stavět mj. i na společných zážitcích. Rituál nebo nějaká společná akce jen pro vedoucí může naše dobré společné působení podpořit.

“ *Prostě mám obavy, abych to zvládla a abych si nezapřetrhala vazby s vrstevníky. Taky to případně rádcování a vedení nechci odfláknout, takže musím promyslet ty časové možnosti. Co když třeba budu mít každý den odpoledku nebo něco, že oddíl nebudu vůbec stíhat? Nebo tolik učení, že nebudu stíhat ani víkendy? Vůbec nevím. Teď, když ti to píšu, tak mi taky došlo, že ve skutečnosti nevím, co to rádcování a vedení vlastně obnáší. Tak nějak tuším, co ostatní holky dělají, ale vůbec nevím, jak na to.*

Co když neví?

Co s holkou či klukem, který opravdu neví, jaké časové možnosti bude mít příští rok (změna školy aj.) a jestli a jak moc se bude moci a chtít zapojovat do života oddílu? Co s holkou či klukem, který do vedení nechce?

Tato otázka rezonuje v mnoha oddílech. Představme si, že by Knoflík Anička nabídl rádcování, ale Anička by na to nekývla, protože by se na to ani po všech rozhovorech necítila. Co může vedoucí v takové chvíli dělat? Nerezignovat a nabídnout mladšímu členovi alternativní možnosti, jak může ve skautském světě dál růst.

Může mu doporučit nejrůznější kurzy – mnoho z nich má určité zaměření a některé by dospívajícímu členovi oddílu mohlo sednout, ukázat mu nové cesty, jak se v oddíle a mimo něj realizovat jinak než z pozice rádce/vedoucího. Měli bychom mít také pochopení pro to, že se může stát, že dotyčný člen se nebude dočasně moci/chtít účastnit všech oddílových akcí, družinovek aj. Pokud je však motivovaný v oddíle zůstat, bylo by škoda o něj zcela přijít. Proto je dobré si s ním na začátku nastavit, jak bude jeho fungování vypadat, aby obě strany věděly, jak bude následná spolupráce vypadat.

Klidně se ale může stát, že tento mladší člen nebude téměř vůbec aktivní a ani do vedení oddílu se nebude hrnout. To však neznamená, že by v oddíle neměl co dělat. Naopak. Je to normální stav, na který má každý člověk právo. Ne každý chce a musí být vedoucí. Měli bychom dát dotyčnému najevo své pochopení a ptát se ho, jestli a s čím se na něj případně →

můžeme obrátit, kde se cítí ve své kůži (např. nějaká pomoc s hospodařením, správou webových stránek, jednorázový záskok na družinovce aj.). Tedy i pro toho, kdo nechce oddíl opustit, jen netouží po tom být rádcem/vedoucím a neúčastní se pravidelně oddílového života, hledat cesty, jak se může do oddílové činnosti zapojit, a zároveň ho brát mezi sebe a nabízet možnosti, kde daný člověk může čerpat, rozvíjet se a hledat novou inspiraci.

“Knoflík mi to sice při našem povídání vysvětlovala a zdůrazňovala, že na to nebudu samozřejmě sama, že bych mohla jet na rádcovský kurz, kde bych se toho taky mohla dost naučit a povídat si o tom i s dalšíma, kdo třeba s rádcováním teprve začínají, ale i se staršími instruktory, kteří to znají z pohledu vedoucích. Dokonce jsou i různé knížky, o kterých jsem ani nevěděla, na netu je toho taky milión. Ale stejně. Dokud si to člověk nezkusí, asi to nikdy přesně neví. Jenže to by znamenalo na rádcování kývnout. A co kdybych to pak nedávala?”

Podpora

Co příchod nového člena do vedení bude znamenat pro mě jako vedoucího? Jak s novým vedoucím pracovat? Co mu můžu nabídnout?

Anička v dopise zmiňuje, že jí Knoflík doporučila spoustu materiálů, rádcovský kurz a slíbila jí, že v tom nebude sama. Právě to, že v tom nebudou sami, je pro lidi, kteří o rádcování a přechodu do vedení uvažují, asi nejdůležitější. Pomoci může třeba patron – člověk, na kterého se bude moci nový vedoucí obrátit. I Junák má spoustu nástrojů, která rádcí mohou pomoci v jeho činnosti. Určitě můžete zvážit, jestli „Aničce“ nenabídnout rádcovský, čekatelský nebo (jiný) zážitkový kurz. Setkání s novými lidmi, které jsou ve stejné situaci, i s instruktory, kteří dokáží zprostředkovat nový úhel pohledu, jsou vždycky inspirativní a užitečná.

Se začínajícím rádcem/vedoucím musíme mít také dost trpělivosti a nečekat, že bude hned vše dokonalé. Je dobré mít na mysli heslo „učím se tím, že to dělám“ a právě v jeho duchu rádcce podporovat. Užitečné je zapojit i zpětnou vazbu. Čas od času se jít podívat na schůzku, ovšem nebýt tam jako na inspekci, ale zapojit se do programu, nabídnout pomoc. Povídat si s rádcem o jeho programech, o tom, jak pracuje s ostatními, ale bavit se i zcela neformálně o tom, jak se v nové roli cítí, co ho trápí, jak mu co vyhovuje, a dát mu dostatečný prostor pro jeho nápady.

foto: Richard Dobříčkovský

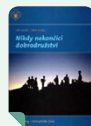

Jak vyplynulo z dopisu Aničky, přechod do vedení není lehké rozhodnutí. Pojí se se spoustou výzev, ale i obav a nejistot. Rozhodnutí roli rádce/vedoucího přijmout je ovlivněno na prvním místě dotyčným členem oddílu, jeho povinnostmi a případně dalšími zájmy a koníčky – ale i jeho rodinou a v neposlední řadě vztahy s oddílovým vedoucím, dalšími členy oddílové rady, s vrstevníky a mladšími členy oddílu. Cesta budoucího rádce/vedoucího může být velmi krásná a obohacující, i když místy také trnitá. Nejdůležitější proto je s možným budoucím rádcem/vedoucím jeho pocity sdílet, být mu nablízku nejen ve fázi rozhodování, ale i poté, ať už novou roli přijme, či nikoli, a nabízet mu další možnosti rozvoje. Zkušenosti, které člověk jako člen vedení oddílu získá, jsou často nedocenitelné, a pokud je člověk může nabýt ve vstřícném prostředí dalších milých a nadšených vedoucích, může z nich těžit o to víc. ☒

Cesta životem (Pavel Řičan, Portál, 2004)

– vývojová psychologie podaná srozumitelnou a zajímavou formou

Nikdy nekončící dobrodružství

(Jiří Zajíc, Junák, 2006) – publikace nejen o rozvoji duchovního života ve skautingu

Přestupy u věkových kategorií

(Denisa Raichlová a Žofie Nedbalová, Skauting, duben 2016)

Skauting má náskok?

VENDULA BUŠKOVÁ – VĚŇA

Místonáčelní, s radostí se vrátila k volejbalu.

Před pěti lety jsem se stala rodičem. Ani mně se nevyhnuly debaty mezi rodiči na dětských hřištích, na seminářích o výchově, v dětských hernách, na sociálních sítích. Nekonečné diskuze dospělých o tom, jak pracovat s dětmi, jak je rozvíjet, jak zařídit, aby z nich vyrostli samostatní zodpovědní lidé. Jak to dělat co nejlépe. Člověk se dostane do nové sociální bubliny, setká se s názory ostatních rodičů na výchovu dětí. Co jsem v této nové roli zjistila?

Vidím kolem sebe spoustu náročných rodičů. Zajímají se o to, jak působit na své děti, jak je vést k tomu, aby se uměly o sebe postarat a ve světě se neztratily. Řeší, kdo a jak vychovává jejich děti, komu je svěřují. Zajímají se, jak to chodí v blízké školce a škole. Jestli se tam dětem věnují individuálně, předcházejí šikaně, jak řeší konflikty v kolektivu. Zjišťují si informace o Montessori, Waldorfu, nevyčově, respektujícím přístupu, svobodném školství. Hledají pro své děti rozmanité aktivity. Chtějí, aby děti byly samostatné a zároveň uměly spolupracovat. Aby měly svůj názor a přitom respektovaly ty jiné. Aby si poradily při řešení náročných situací. Aby se uměly na svět kolem sebe dívat kriticky a nepodléhaly manipulacím. Přejí si, aby při tom všem „vychovávání“ trávily dost času v přírodě, hrály si a objevovaly, co jim samo přijde pod ruku.

A když nejsou rodiče se situací ve svém okolí spokojeni, jsou často ochotni přiložit ruku k dílu. Zakládají nebo podporují vznik různých alternativních škol i školek. Zapojují se do činnosti komunitních center, berou si na starosti programy ve volnočasových klubech.

“ *Mám pocit, že počet čínorodých rodičů roste.* ”

Když se podívám na výše vyjmenované požadavky, pomalu se mi skládá jasnější obrys. Vidím skautský oddíl! Vždyť ve většině případů je to právě skauting, který nabízí místo, kde se kluci a holky v bezpečném prostředí učí odpovědnosti za sebe i za druhé, kde si pomáhají napříč generacemi, spolupracují, mají dost prostoru pro vlastní rozhodování. A navíc – skauting to nabízí už dávno.

Využijme toho a nebojme se zakládat nové oddíly. Využijme toho a nebojme se spolupráce s aktivními dospělými. ☒

Pošli to dál!

ANIČKA HUBÁČKOVÁ

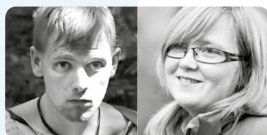
Redaktorka

Taky vám visí ve skříni starý kroj, jehož rukávy vám sahají tak tak do půlky předlokty? Na půdě v krabici odpočívají zánovní pohorky velikosti 37, ze kterých jste vyrostli dřív, než jste je na puťácích stačili prochodit? A v poličce v kuchyni se úplně vzadu tísní tři ešusy a vy čas od času vezmete jeden na výpravu? Možná těmi věcmi nejsou kroj, pohorky a ešusy, ale věřím, že každý máme doma nějaké skautské vybavení, které by ještě mohlo dobře sloužit, ale od nás se mu nedostává zasloužené pozornosti. Představte si, že by vás někdo odložil do starého železa v těch nejlepších letech, kdy máte ještě minimálně polovinu života před sebou! Já vím, ty pohorky na půdě kvůli tomu nebrečí a ešusy v poličce se nezlobí, ale zkusím nabídnout ještě jiný úhel pohledu.

Schválně si zkuste spočítat, kolik peněz by stál nákup základní skautské výbavy, která je pro život dětí ve vašem oddíle nezbytná. Jen tak namátkou: spacák, karimatka, batoh, dobré boty, nepromokavá bunda, čelovka, kroj a spoustu dalšího. Pro někoho takové náklady dokonce mohou být překážkou pro účast na akcích, a to by byla opravdu škoda. Zkusme se tedy více zamýšlet nad tím, jak ve středisku efektivně sdílet skautskou výbavu napříč generacemi. Můžeme tak ulevit peněženkám rodičů dětí, přírodě ale i přeplněným skříním. Navíc takový střediskový „sekáč“ může být skvělou setkávací akcí na začátku nového skautského roku jak pro děti, tak pro rodiče i vedoucí. Co na akci společně s dětmi připravit nějaké malé občerstvení a místo pro příjemné posezení nebo ji třeba spojit s promítáním fotek z tábora? No a pokud bude mít výměnný „sekáč“ ve středisku úspěch, nebojme se z něho vytvořit novou střediskovou tradici nebo ho třeba rozšířit a otevřít i veřejnosti. ☒

Založili byste ve svém oddíle věkovou kategorii benjamínků?

JAN OUJEZDSKÝ – JANEK
Člen týmu VLK Gong

KLÁRA SOTONOVÁ
Pořadatelka akce Sejdeme se na pěšince.

NE

Chtěl bych upozornit, že má odpověď se netýká kmenů rodného skautingu a samostatných benjamínských oddílů. Mluvím o věkově smíšeném oddílu. Osobně jsem k výchovné kategorii benjamínků jako části věkově smíšeného oddílu velmi skeptický. Její fungování je podle mě spojeno se dvěma problémy. Každému se budu věnovat zvlášť.

Prvním problémem je vykrádání programu včelatům a světluškám a s tím spojené „vyskautování“. Ví se, že kluci, kteří začali ve včatech, odcházejí z oddílů častěji, než ti, kteří přišli až do skautů (obdobně i u holek). Má pak smysl přidávat další výchovnou kategorii před včata? Jedním z důvodů může být to, že z nedostatku jiných podkladů sáhnou vedoucí benjamínků po včláčském/světluškovském programu. I když zjednodušeném. Vedoucí včlat tedy nemohou udělat nic jiného a zopakují to se skautským programem (a rádci s roverským). Tento proces neposkytuje žádné výchovné kategorii na ni zacílený program a tím vlastně ničí jeho výchovný dopad. (Nevykradeš!, Skauting, 2015).

Druhým problémem je příchod rodičů do oddílu z důvodu nedůvěry rodičů ve vedení: „Já vím nejlíp, jak to ten náš Pepánek má.“ Děti ve věku benjamínků totiž pomoc rodičů přinejmenším na delších akcích opravdu potřebují. Problémem je ale to, že děti za dva roky nebudou benjamínky, ale včlaty, kterým naopak k rozvoji pomáhá právě to, že rodiče v oddíle nemají, že jsou samostatní. Rodiče zde ale stále budou, neschopni nekontrolovat nejen svoje děti, ale také i „ty mladochy vedoucí“. Kromě nedůvěry v oddílový tým můžou mít rodiče problém s protekcí vlastních dětí na úkor jiných, nebo i naopak, protože zde nastává typický případ konfliktu rolí. Celá skautská výchova má být „sourozenceká“. Tedy ne rodičovská. Působení rodičů přímo v oddíle je jistě někde nutností, ale je potřeba říct, že je to v podstatě jen lepení děr. Mezi vůdcem jako bratrem a vůdcem rodičem je ohromný rozdíl, který dokážou překlenout z pozice rodičů jen nemnozí a těm patří můj obdiv.

Jediným důvodem, proč bych uvažoval o zapojení této kategorie, je stabilní přísun členů, ale vzhledem k tomu, jak vážná jsou rizika, bych se spíš zaměřil na vyřešení tohoto problému jiným způsobem.

ANO

Když si položíme tuto otázku, napadá nás s ní i mnoho dalších. Jsou to otázky typu: Co takové děti zvládnou?/ Nebude je program nudit? / Nebudu vykrádat program pro včata a světlušky? – a podobně. Velká nejistota nás přepadá hlavně proto, že nikdo z nás neprožil skauting ve skupině benjamínků a tím pádem nemáme vlastní prožité zkušenosti, ze kterých bychom mohli čerpat pro případnou činnost.

Jak se tedy poprat s vykrádáním programu? Toho se opravdu nemusíte bát. Znáte hry typu cukr-káva-limonáda-čaj-rum-bum, Honzo, vstávej, na Mrazíka, na Jelena a podobně? Nebo vzpomínáte si, jak jste jako malé děti rádi stavěli v lese domečky pro zvířátka či skřítky? Tohle všechno jsou krásné zážitky z našeho dětství a my máme jedinečnou příležitost tyto zážitky zprostředkovat další generaci dětí. Generaci dětí, která zná všemožné hry na tabletech a počítačích, pohádky z celého světa, ale která se nikdy nebrodila potokem, neházela šišku na strom nebo neskákala panáka. Tohle všechno a mnohem víc můžeme dnešním dětem nabídnout. Na důkaz toho, že tyto zážitky jsou pro vývoj zdravých dětí opravdu potřebné, nemusíme čekat několik let, až z nich budou úspěšní jedinci. Stačí se jim podívat do tváře na jejich rozzářené oči a úsměvy roztažené od ucha k uchu.

Nebojte se, benjamínci toho zvládnou hodně a program je opravdu nudit nebude. Největší výhodou této věkové skupiny je, že se dá krásně nadchnout. Vymyslíte třeba příběh o zákeřném drakovi a i obyčejné házení míčem se stane věkově vhodným dobrodružstvím. Stačí jen pustit fantazii z okovů a děti vás budou milovat.

Dalším nepřehlédnutelným pozitivem je i postupné zvykání dětí na skautský život. Benjamínci, kteří přejdou do vyšší kategorie, už mají náskok oproti dětem „zvenčí“. Už vědí, co znamená jet na víkendový výlet či tábor. Tento fakt u nás opravdu oceňují vedoucí včlat a světlušek. Stejně tak rodiče si zvyknou posílat děti na výpravy či nám pomoci při stavění tábora. Což ocení celé středisko.

Podle mě je skupina benjamínků krásný start k výchově samostatných a zkušených dětí, které budou mít na co vzpomínat, až jednou vyrostou. Takže za mě ANO, založila bych si znovu skupinu benjamínků. ☒

Když rokem provází příběh

Inspirace na celoroční program a hry světlušek a vlčat

BERNADETA KUREŠOVÁ

Studentka češtiny a vedoucí vlčat v Brně.

Kvapem se blíží prázdniny a po nich začátek nového roku. Už víte, jak jej uchopíte?

Vedete-li světlušky a vlčata, možná se poohlížíte po zajímavém symbolickém rámci, který by vašim aktivitám dodal jednotnou tvář. V naší smečce máme s celoročními hrami postavenými na zajímavé legendě dobrou zkušenost. Všechny čtyři naše šestky vlčat hrají tu samou celoroční hru – plnění společných cílů a prožívání téhož příběhu je tak spojuje. V minulých letech jsme na družinových schůzkách i výpravách například cestovali kolem světa s Willy Fogem nebo s Robinsonem Crusoeem trávili čas na pustém ostrově.

Letos jsme se rozhodli motivovat program schůzek Knihou džunglí. Napadlo nás to poté, co jsme už dlouho řešili, jak to tentokrát udělat, aby příběh a náplň celoroční hry neodsunuly práci se stezkami až na druhé místo.

Na následujících řádcích se můžete inspirovat tím, jak jsme celoroční hru pojali. Než se ale rozhodnete do toho pustit, věnujte prosím pár chvil přemýšlení, co vlastně takovou formou programu sledujete a jestli je vždy dobrý nápad se do celoročních her pouštět (např. zda budete mít kapacitu na vymýšlení her a tvorbu doprovodných materiálů – aby celoroční hra během roku postupně nevyšuměla doztracena). Postup níže lze s trochou fantazie použít i při zpracování jiného příběhu, než je ten z Knihy džunglí. Stejně tak lze pravděpodobně hru s drobnými úpravami použít i pro světlušky. A jak vlastně naše práce na celoroční hře vypadala?

1. Nejdříve jsme rozdělili na etapy hlavní Mauglího příběh (v knize kapitoly *Mauglího bratři a Tygr, tygr!*) – a protože ten k pokrytí celého roku nestačil, vybrali jsme ještě pár dalších příběhů z knihy (kap. *Bílý lachtan, Kde se vzal strach*, ...).

2. Ke každé etapě příběhu jsme vymysleli hru, kterou si jednotlivé šestky na svých schůzkách zahrály. Aby program nebyl Mauglím příliš přesycen, nevymýšleli jsme hru související s celoročkou na každý týden, ale na každé tři týdny. Vedoucí jednotlivých šestek si pak sami určili, ve kterém z těchto tří týdnů do programu hru zařadí. (Jelikož máme např. šestku nováčků a šestku starších vlčat, bylo nutno hru,

kteřá měla proběhnout, připravit ve variantách odpovídajících věku a schopnostem každé družiny.) V týdnech, kdy se hra nehrála, byl potom prostor na jiný program a plnění stezek, kde se děti setkávaly s Mauglím jinou formou.

3. Je žádoucí, aby děti nějakým způsobem mohly sledovat pokrok, který v plnění oddílového programu (tedy nejen celoroční hry) udělají. Namísto bodování jsme použili alternativní způsob pozitivního hodnocení – společnou barevnou mapu. Ta vypadala takto: na zeď v klubovně jsme nalepili velký bílý papír (B1) s načrtnutou řekou a obrysy stromů v džungli (černobíle). Mapa byla rozdělena dvěma kolmými osami na čtvrtiny – každé z našich čtyř šestek vlčat tak náleželo na papíře jedno území. Každé z území bylo ještě rozděleno dále na čtverečky. Když kluci v šestce udělali nějaký pokrok (naučení nového uzlu, skvělá spolupráce při hře, splnění bodu stezky (všemi), ...), mohli si vybrat, který z prázdných čtverečků na své mapě zaplní. Ke každému černobílému čtverečku totiž existovala v našem tajném šupletí ještě barevná verze, daleko propracovanější než černobílá, na níž už kromě obrysů krajiny byla i zvířata, jednotlivé rostliny apod. To, jestli se na jejich čtverečku objeví tygr Šer Chán nebo třeba slon Háthi, tak bylo pro kluky překvapením. V klubovně se tak postupně objevoval barevný obrázek džungle. Uprostřed mapy pak byla hned od začátku barevně vyobrazena Poradní skála, místo společné všem šestkám, na níž byl Mauglí, jeho bratr Šedák a vůdce smečky Akéla.

Zaplnování společné barevné mapy i prožívání stejného příběhu prostřednictvím her, obojí jednotlivé šestky propojilo, aniž by docházelo k nějakému zásadnímu soupeření. Na oddílových výpravách pak celoročka žila ještě více. Tam byl prostor pro společné prožití ústředních bodů příběhu při motivovaných hrách a večerní čtení z Knihy džunglí. Celoroční hru se chystáme v červnu zakončit jedním herním odpolednem v okolí naší klubovny, kde by se měla setkat celá naše smečka. ☒

Družinové výpravy do přírody

Proč chodit na výpravy do přírody, kam se vydat? Jak výpravu naplánovat a připravit? Jak během výpravy poznávat přírodu?

VÍT RŮŽIČKA

Člen Ekoodboru a instruktor na LŠ Gemini. Dříve vedl oddíl. Učitel na gymnáziu.

Cíle výpravy

U každé výpravy uvažujeme o jejích cílech a na základě toho můžeme připravit a naplánovat trasu a program. Cíle výpravy by se daly rozdělit do tří oblastí (které se budou jistě v mnoha případech překrývat):

1. **Poznávací:** poznat vybrané chráněné území, okolí města, údolí potoka, hrad, jeskyni
2. **Dovednostní:** orientace v terénu, postavit stan, rozdělat oheň a uvařit jídlo, naučit se poznávat vybrané druhy rostlin, umět si sbalit batoh
3. **Osobnostní:** zde tím rozumím např. rozvoj samostatnosti, podpora spolupráce, zlepšení vztahů ve družině, posílení autority a odpovědnosti rádce, rozvoj vytrvalosti a fyzické kondice

Při přípravě bych začal od cílů 1. skupiny – ta nám určí oblast, kam se vypravíme, a do jisté míry ovlivní, jaké další cíle může naše výprava splnit. Pokud se rozhodneme, že chceme navštívit a poznat Koněpruské jeskyně, ovlivní výpravu např. to, že část trasy vede přírodní rezervací, od jeskyň je to poměrně daleko k vlaku, musíme vzít v úvahu otevírací dobu v jeskyních a délku prohlídky. Takže nejspíš nebude čas a prostor na rozdělování ohně a táboření, na druhou stranu můžeme výpravu využít k poznávání rostlin, kreslení a fotografování krajiny nebo seznámení se s různými typy chráněných území.

Pokud nemáme žádný konkrétní cíl v první oblasti, vycházíme z oblasti druhé. Např. si naplánujeme trasu výpravy přes místo, kde je možné trénovat stavbu stanů a rozdělování ohně, nebo můžeme zvolit trasu v kopcovitém terénu, kde bude jedním z úkolů se přemístit z jednoho kopce na druhý bez využití mapy a značených cest apod.

Cíle ve třetí oblasti můžeme naplnit nezávisle na trase, spíš zde bude záležet na programu výpravy. I zde ale můžeme využít trasy, terénu a počasí – fyzicky náročná výprava v horském terénu za špatného počasí může přispět k rozvoji odolnosti, spolupráce, vzájemné podpory apod., na druhou stranu přináší i riziko, že obtížnou situaci družina nezvládne a ohrozí to bezpečnost členů oddílu nebo jejich vzájemné vztahy (začnou se hádat, dávají za vinu rádci, že přecenil jejich síly apod.).

Kdo vede družinovou výpravu?

Zásadní otázkou, která má své výchovné a právní aspekty, je, zda může nezletilý rádce družiny vést samostatně výpravu či jinou akci. V zásadě ano, je však třeba, aby byly splněny následující podmínky:

- rádce má dostatečné zkušenosti, znalosti a dovednosti, které jsou předpokladem pro úspěšné vedení výpravy (výhodou je, když rádce absolvoje nějakou formu vzdělání – rádcovský kurz, čekatelskou zkoušku)
- rádce má dostatečnou autoritu, družina jeho autoritu respektuje
- rádce si je vědom své odpovědnosti za družinu,
- družina je schopna samostatné činnosti spolupracuje s rádcem a respektuje jeho autoritu,
- rádce má potřebné informace (termín výpravy, vybavení, cíle výpravy, co dělat v případě problémů nebo nehody, ...)
- rádce je v kontaktu s vůdcem, má možnost se na něj v případě potřeby obrátit

Pokud některá z uvedených podmínek není splněna, doporučuji, aby družina měla průvodce staršího 18 let, který dané podmínky splňuje. Podrobněji o právní odpovědnosti rádce: casopisy.skaut.cz/knihovna/595#p66.

Několik tipů, jak uspořádat družinovou výpravu

 Samostatná výprava družiny Celou výpravu si družina naplánuje a připraví sama. Tato forma je vhodná pro fungující družiny se zkušeným rádcem. Oddílová rada určí základní rámec výpravy (termín, základní cíle, náměty na programy), družina si na schůzce pod vedením rádce výpravu naplánuje a připraví. Rádce by měl plán výpravy konzultovat s vůdcem, projít s ním cíle a program výpravy a dohodnout postup při mimořádných a rizikových událostech na výpravě. Doporučuji též, aby po skončení výpravy dal rádce vůdci zprávu (např. SMS).

 Více denní oddílová výprava, kde družiny mají část trasy a programu samostatně Jednu z takových výprav uspořádal náš oddíl na Kokořínsku. Chtěli jsme podpořit spolupráci a samostatnost družin, ale netroufli jsme si vyslat družiny samostatně na celodenní výpravu. Spolu s oddílem

se výpravy zúčastnila skupina roverů, kteří nám pomohli s programem. Každá družina měla seznam osmi stanovišť, kterými měla během dne v libovolném pořadí projít. Na každém stanovišti byl jeden z roverů nebo členů vedení oddílu a měl pro družinu úkol, který družina plnila buď na místě, nebo cestou na další stanoviště. Tím, že se družiny pohybovaly mezi stanovišti, kde byli dospělí, bylo možné v případě krizové situace rychle zareagovat a družině, která by měla nějaký problém, pomoci.

Jednodenní výprava po družinách se společným cílem Každá družina si volí samostatně trasu výpravy, všechny družiny mají úkol sejít se v určitou dobu na stanoveném místě. Odtud pak pokračují společně jako oddílová výprava. Výhodou výpravy je, že rozvíjí samostatnost družiny a současně její příslušnost k oddílu.

Jednodenní výprava na Krivoklátsko

Podíváme se nyní na náměty na přírodovědný program během této výpravy. Dá se jím ale inspirovat, i když se vaše družiny vypraví jinam. Téměř všude se dá najít něco zajímavého, na co se dají vaše družiny upozornit.

Pozorování stromů – určení druhu, odhad výšky a tloušťky kmene, obrázek listu a silueta stromu, případně obrázky květů nebo plodů, fotografie. Nejzajímavější nebo největší stromy se můžou zakreslit do mapky. Zajímavý „strom“ na trase je obrovský břechtan (dřevitá stálezelená liána) u opěrné zdi na křižovatce pod hradem Krivoklát.

Lov vodních živočichů, pozorování, určování, případně kreslení a fotografování. Porovnání řeky (Berounka), malého potůčku (podél zelené značky), případně většího potoka (Rakovnický potok).

Jak lovit: potřebujeme středně velký cedník a misku o něco větší než průměr cedníku hloubkou 5–10 cm. Hodí se i entomologická pinzeta a lupa. Do misky dáme trochu vody. Cedník protáhneme řekou nebo potokem ve zvoleném místě (u dna, u břehu, u hladiny), obsah cedníku vyklepneme do misky a v ní pozorujeme živočichy. Můžeme též hledat živočichy pod kameny, kámen opatrně zvedneme a přítomná zvířátka chytíme do cedníku nebo sebereme pinzetou. Ulovené zvíře můžeme pozorovat, vyfotit, určit jeho název, případně nakreslit.

Na bit.ly/2pwqv00 je možné si objednat klíč k určování vodních živočichů. Živočichy bychom měli lovit mimo přírodní rezervaci, nesmíme lovit chráněné živočichy, např. obojživelníky nebo plazy.

Pozorování luční vegetace – určování lučních rostlin, sběr hmyzu, porovnání kraje a středu louky. Kreslení a fotografování.

Naučná stezka Brdatka – pozorování jednotlivých typů lesních společenstev, výhledy do krajiny, kaňon Berounky, skalní výchozy (viz stezky.info/naucnestezky/ns-brdatka.htm). ☒

Příroda kolem nás, kapitola Pobyt v přírodě (Petr Klápště – Hříbek a kol., Junák, 2008)

Družinový systém (Ondřej Kupka – Dick, Junák, 2005)

Experimentální rádcovský zápisník dostupný na casopisy.skaut.cz/knihovna/515#p6.

Propagace – nejlepší přítel náborů

Jak zviditelnit vaše středisko před náborovou akcí?

IVETA ZIEGLOVÁ – IVUŠKA

Mediální zpravodajka okresu Brno-město, lektorka komunikace na Stříbrné řece.

V červnu máme všichni plnou hlavu táborů. Je ale nejvyšší čas začít přemýšlet i nad příštím skautským rokem. Září totiž nejsou jen zahajovací schůzky, ale i nábor, které je třeba dobře promyslet a připravit. A taky zpropagovat.

Ať už zařizuje nábor přímo středisko, nebo je nechává na svých oddílech, můžete je ze střediskové úrovně podpořit dobrou propagací. Pro tu je důležité vědět, co je cílem vašeho náboru. Sháníte nováčky jen pro chlapecký/dívčí oddíl? Má jít o mladší, nebo starší děti? Kolik jich má být?

Jakmile si vytyčíte cíl, zjistíte, kdo bude cílová skupina vaší propagace a kde ji můžete oslovit. U náborů předškoláků a žáků na prvním stupni jde o to zaujmout děti a jejich rodiče. Typicky k tomu využíváme letáčky do škol, nástěnky, návštěvu přímo ve škole nebo akci pro veřejnost. Naopak žáci druhého stupně a středních škol už mnohem víc rozhodují o tom, jak budou trávit volný čas, a cílení propagace na rodiče proto není až tak zásadní.

Následně je potřeba si položit otázku: co by na skautingu mohlo naši cílovou skupinu zaujmout? Není třeba vymýšlet věci, které ve středisku běžně neděláte. Jde spíš o to vybrat z pestré skautské činnosti právě tu ingredienci, která udělá skauting atraktivní pro toho, koho oslovujeme. Mladší děti rády slyší na dobrodružství, kamarády nebo třeba konkrétní symbolický rámec (na týden čarodějem, víkend s hobyty, ...). Starší děti chtějí partu, přátelství a zajímavé výzvy. A rodiče chtějí hlavně vědět, že z jejich dítěte vyroste ve skautu hotový, samostatný člověk. Myslete na to, když tvoříte jakoukoliv propagaci. Je třeba se na ni dívat očima cílové skupiny a ptát se: zaujalo by mě to? Pokud si nejste jistí, nechte materiál předem posoudit někoho z dané cílové skupiny.

S propagací vám může pomoci i atraktivita samotného náboru. Je rozdíl mezi tím, jestli propagujete relativně obyčejný nábor na školním hřišti, nebo jestli nachystáte něco výjimečného, co vás odliší od ostatních kroužků a volnočasových aktivit.

„Asi nejvíc netradiční formu propagace jsme použili kdysi dávno, byla to akce s názvem ‚Lanový svět‘. Členové našeho střediska uvázali v místním lese vysoké i nízké lanové překážky, vymysleli zajímavou legendu a účastníci si mohli vyzkoušet adrenalinový zážitek a také překonat sami sebe.“ / **Martin Dvořák** – Klix ze střediska „Dýmka“ Habartov.

Pak už stačí jen najít konkrétní komunikační kanály, kterými budete své středisko a nábor propagovat. Možností je nepřeberné množství. Jak zvládnout základní z nich?

Web

Webové stránky slouží členům a nečlenům. Ti první na něm hledají kalendář akcí nebo fotky z výprav. Na ty druhé oddíly a střediska někdy zapomínají. Na web je přitom možné umístit informace, které pomohou zájemcům (rodičům nováčků), aby se snadněji zorientovali ve skautském světě, do kterého jejich dítě vstoupilo. S ohledem na zájemce o skauting by na webu neměla chybět stručná charakteristika skautského hnutí i vašeho střediska/oddílu, mapa a fotky klubovny, informace o vedoucích a kontakt alespoň na vůdce oddílů a střediska. Rodiče nováčků ocení i podrobnosti o doporučeném vybavení a finančních nárocích jednotlivých akcí, slovníček základních skautských pojmů nebo tipy na to, jak doma s dítětem pracovat se stezkou. Než začnete dělat nábor, ujistěte se, že máte web v pořádku.

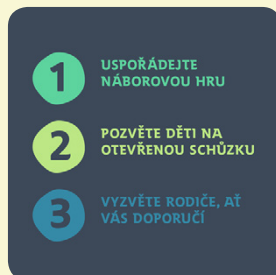
Facebook

Sociální sítě jsou na údržbu méně náročné než web a umožňují obousměrnou komunikaci, můžete tak získat i zpětnou vazbu a udržovat komunitu příznivců vašeho střediska. Facebook ale postupně potlačuje zobrazování obsahu zdarma a nutí firmy (i neziskovky), aby za zobrazování obsahu platily. Jestli se chcete placené reklamě vyhnout, poproste členy střediska, aby na vaši stránku pozvali své přátele a známé. K náborové akci můžete vytvořit událost, kam budete dávat tematické příspěvky a zvat lidi. Nejvíc na sociálních sítích táhne zábavný obsah, nebojte se lákat na fotky, videa nebo třeba ankety a soutěž o drobnou cenu. Vyzkoušet můžete i další sociální sítě, populární je třeba Instagram.

Plakátky a další materiály

Pokud budete vytvářet jakékoliv propagační materiály, nezapomeňte, že Junák má jednotná pravidla vizuálního stylu, kterými by se měly jeho jednotky řídit. Najdete je popsána ve Skautském grafickém manuálu. Ten má zajistit, aby veškerá skautská komunikace směrem k veřejnosti měla jednotný ráz a bylo na první pohled zřejmé, že se jedná o skauty. Manuál nenabízí jen pravidla, vznikla k němu i řada nástrojů, které vám mají tvorbu skautských tiskovin usnadnit – například

generátor log, přístup do grafického programu Canva, v němž můžete jednoduše tvořit propagační materiály a výroční zprávy, i skautská písma, která si můžete nainstalovat na svůj počítač. Vše ke skautskému vizuálnímu stylu najdete na webu logo.skauting.cz.

Radniční noviny a zpravodaje

Pokud hledáte cestu, jak pravidelně propagovat vaši činnost, zkuste využívat radničních zpravodajů. Své vlastní noviny vydává pod různými názvy a v rozdílné periodicitě velká část obcí a městských částí. Příspěvky do nich bývají zdarma, obvykle stačí jen navázat kontakt s redakcí a začít pravidelně přispívat články, které sami napíšete. A co je hlavní, čtenáři těchto novin jsou právě ti, které chcete oslovit – rodiče a příbuzní dětí, které bydlí ve vašem městě nebo čtvrti. Podobně jako radničních novin lze využívat třeba i městskou televizi nebo rozhlas. Se zajímavým tématem lze taky zkusit oslovit běžná média, zejména na lokální úrovni. Ne vždy po tématu sáhnou, ale za vyzkoušení nic nedáte.

Je toho ale mnohem víc a fantazii se meze nekladou. Nejlepší reklama je zajímavá, neotřelá a autentická. Máte krásné fotky z letního tábora? Zpropagujte své středisko jejich výstavou – třeba v týpí postaveném na náměstí, u kterého budou probíhat náborové aktivity. Vytvořte pro středisko a jeho členy plakety, které mohou nosit na batohu. Nebojte se ukázat, že jste skauti: šátkem na krku, vlajkou u klubovny nebo čímkoliv dalším. Buďte ve své propagaci zdravě sebevědomí: neprodáváte prací prášek, ale skautskou myšlenku!

Jaký je tedy nejlepší návod na propagaci?

„Nejúspěšnější náborové akce jsou spokojené děti v oddíle. A taky spokojení rodiče, ti zpravidla oslovují své kamarády, kteří mají děti a skaut jim doporučují. Díky tomuto systému neděláme klasický nábor už několik let.“ / Klára Majíčková ze střediska Psohlavci Uherské Hradiště

Má pravdu. Nepodceňujte sílu osobní propagace. I při všech sebekrásnějších letáčcích, vychytaných facebookových algoritmech a perfektním střediskovém webu je kladná osobní zkušenost dětí a rodičů k nezaplacení. Zkuste je do náborů a jejich propagace zapojit. Poproste rodiče, ať se o náboru zmíní svým kolegům a známým. Vytvořte dětem prostor, aby do skautu dovedly svého kamaráda (např. na speciální schůzku nebo akci). Vazba takového nováčka na nový oddíl může být od začátku stejně silná jako jeho přátelství s kamarádem, který ho do skautu dovedl. ☒

Jak získat nováčky (Barbora Tichavová a kol., Junák, 2008)

Akce pro veřejnost (Barbora Tichavová, Roman Šantora, Pavel Černý, Junák, 2003)

Jak propagovat naši činnost (Barbora Tichavová a kol, Junák, 2004)

Metodika k pořádání skautských příměstských táborů (Junák, 2016)

Jak na média (Jan Žáček a kol., Junák, 2011)
Náborová sekce na Křižovatce
(Vedení oddílu → Akce → Nábor)

Jak bylo, jak bude?

Často plánujeme zahájení skautského roku, dáváme si záležet na první schůzce, na velkém začátku. A všechno, co začíná, by mělo i někde skončit, a ne vyšumět

KATEŘINA ŠMAJZROVÁ – KÁŤA Má jizvu na rtu, dělá Oikos a rozjíždí SU v Brně.
HANA ŽAMPACHOVÁ – KRO Dala by si ještě jedno kafe a stavi Oslí můstek.

Jeden rok v životě dětí je dlouhá doba a je to doba, která si zaslouží ohlédnutí, zhodnocení i v oddílovém životě. Hodnocení programu a celkového fungování oddílu s dětmi nám i jim může mnoho poskytnout, ale než se do něj pustíme, měli bychom si ujasnit, k čemu nám slouží. Jaké cíle můžeme hodnocením sledovat?

1. Společné hodnocení může být jednou z forem **účasti dětí na chodu oddílu**. Pro členy se může stát způsobem převzetí odpovědnosti za to, jak jejich oddíl bude vypadat a kam dál bude směřovat.
2. Hodnocení také můžeme využívat k tomu, **aby si děti uvědomily**, co všechno se za rok naučily, jak se posunuly, co zažily.
3. Hodnocení dětí může **motivovat k dalšímu setrvání v oddíle**, může být také dobrým odrazovým můstkem k sebezvoji, k němuž je chceme v oddíle vést.

Jako vůdce mohu společným hodnocením skautského roku získat mnoho užitečných informací pro svou další činnost.

1. Chci vědět, jestli jsme s dětmi **naplnili stanovené výchovné cíle**.
2. Jaká je **atmosféra v oddíle**, jaké jsou jeho normy, jak se v něm děti cítí.
3. Jaké formy programů, **jaké prostředky jsou pro mé děti vhodné** a které je opravdu posouvají – na to nejlépe odpoví samy děti.

Při hodnocení bychom se neměli zaměřovat pouze na obsah a informace, i celý proces nám má co nabídnout. Trénujte s dětmi schopnost podávání zpětné vazby i sebereflexe právě skrze hodnocení skautského roku. Učte děti, aby se ohlížely za prožitým obdobím a samy pro sebe si z něj dokázaly odnést poučení.

Hodnocení na konci školního roku, kdy se prostor pro bilancování sám nabízí, můžete využít i jako odrazový můstek pro pravidelné oddílové reflexe či plánování nového roku. Při větší četnosti a pravidelnosti si děti snáze zvyknou vyjadřovat se k chodu oddílu a hledat konkrétní věci na zlepšení či pochvalu (nebuďte překvapeni, pokud první společné hodnocení bude jaksi jalové – otevřenou zpětnou vazbu se děti často nemají kde naučit a může pro ně být problém vyjadřovat se

kriticky o vás nebo celém oddíle, konstruktivní zpětná vazba je dovednost, která se dá pěstovat a trénovat).

Vybraly jsme pro vás několik tipů na to, jak může takové hodnocení vypadat. Stejně jako při přípravě jakékoli aktivity s dětmi je potřeba myslet na to, pro koho je aktivita určená a co je jejím cílem. Těžko budu chtít po světlušce, aby vytvořila dotazník, a po skautce, aby dávala smajlíky jednotlivým akcím.

 Vytvořte si hodnocení kvality pro děti. Jako podklad můžete využít stávající formuláře hodnocení kvality a upravit je na míru – Co říkají na počet výprav za rok? Symbolický rámec celého roku? Kde v oddíle skřípou vztahy?

 Cesta skautským rokem. Projděte postupně celý oddílový rok – využijte fotky či videa z jednotlivých akcí a u vybraných se zastavte a položte dětem otázky.

 Cesta skautským rokem II. Nechte děti pomoci křivky znázornit, jak se pro ně samotné vyvíjel skautský rok. Můžete jim navrhnout, jaké linky by měly sledovat – Jak jsem se učil nové věci? Jak jsem cítil, že mám v oddíle přátele?

 Oddílová nej. Nejlepší zážitky, nesmutnější chvíle, nejčastější program, nejděsivější okamžiky. Děti si vrcholy programu pamatují dlouho, využijte toho. Ptejte se po dojmech, ale čtěte i vysvětlení. Možná budete překvapeni, jaké momenty jsou pro koho důležité.

 Škála. Děti si nakreslí číselnou osu (0–10) a pak na této škále vyznačí, kde si myslí, že se oddíl nachází z různých pohledů (např. jak moc jezdíme do přírody, jak moc máme akcí, jak moc spolupracujeme s divčím oddílem, ...). V druhé fázi pak na stejnou osu vyznačí, kde by chtěly, aby se oddíl nacházel, kdyby to bylo jen na nich.

 Dopis vedoucím. Volné téma i styl mohou být dobrou variantou pro tišší děti nebo závažnější témata. Pokud v oddíle budujete otevřené vztahy mezi dětmi a vedením, může být dopis velmi osobní formou hodnocení.

 Výzkum oddílového mínění. Vytvořte zakázku na výzkum veřejného mínění v oddíle, zadejte ji družině, ať vymyslí otázky, ať vyzpovídá co nejvíc členů oddílu, a výsledky pak zpracuje a prezentuje. Sledujte nejen odpovědi, ale i jaké otázky byly položeny. ☒

Sněm jako nástroj pedagoga

„Víš, jak dlouho trvá se vůbec dohodnout jen mezi vedoucími!?
Proč by nám do toho měly kecat ještě děčka?“

IRENA JANÍKOVÁ – KNOFLA Psycholožka v ZŠ Ježek bez klece, nadšenec do témat výchovy a vzdělávání
DAN VYKOUKAL – ZORŽA Student pedagogiky v Brně, vedl oddíl, teď vede sebe

Víme, jak dlouho může trvat v oddíle prodiskutovat téma a dojít k souhlasu nebo většinovému rozhodnutí. Umět dojít ke společné domluvě mnohdy vyžaduje spoustu vnitřní energie, vlastního zájmu a odpovědné účasti všech přítomných, která neustí pouze ve společné rozhodnutí, ale v balík zkušenosti, inspirace, nových schopností a odpovědnosti, se kterým účastník z diskuse odchází.

V tomto článku hovoříme o nástroji, který je, i přes svou dlouhou historii, v dějinách pedagogiky spíše novinkou. Ač je znám především jako nástroj demokracie, kdy jej ve skautské činnosti používáme převážně jako nástroj politický, ve výchově nám nabízí značné kvality. Tímto nástrojem je sněm, o kterém věříme, že může být „denním chlebem“ oddílové činnosti, do kterého se mohou zakousnout malí i velcí.

Sněm v praxi

Je pár škol, které staví svou filozofii na hodnotách svobody a odpovědnosti a ve kterých je sněm pravidelnou součástí společného života žáků a zaměstnanců. Sněm na škole vytváří prostor ke společnému rozhodování o pravidlech, stejně jako o hledání řešení k páliovým otázkám a problémům. Například na brněnské základní škole *Ježek bez klece* (ve které je autorka psycholožkou), se sněm koná jednou týdně. Na začátku sněmu, na kterém jsou přítomni všichni, může kdokoli navrhnout téma, které chce řešit. Pak má již každý svou hlavu, jestli se bude, nebo nebude účastnit. Problémy a témata se následně diskutují, navrhuje se úpravy, kladou otázky a zúčastnění dochází k rozhodnutí.

Sněm je nástroj:

- vedoucí ke společnému či většinovému rozhodnutí
- rozvíjící myšlení vyššího řádu (tvorba opodstatněných tvrzení, schopnost přemýšlet v důsledcích svého jednání, ...)
- rozvíjící sociální a emoční dovednosti (komunikace vlastních potřeb, ochotu naslouchat, ...)
- rozvoje jedince s potřebnými kompetencemi pro aktivní občanský život
- podporující férovost, cit k rozdílnosti, inkluzivní přístup a vzájemnost

Zahrnout druhé do procesu rozhodování o škole, zvláště pak o oddílu, je možné i jinak než jen sněmem. Nafotit s dětmi nejkarejější část klubovny a pak ji společně zkrášlit, společně tvořit jídelníček akce i vaření jídla, diskutovat o tom, jak odměňovat a trestat, tvořit pravidla společné práce a další. Demokratického ducha je dobré tvořit už ze vzájemné komunikace jednoho k druhému, nasloucháme-li potřebám druhých a respektujeme jejich prostor a postavení (doporučujeme článek od Tuláka v listopadovém Skautingu). Sněm jako nástroj demokracie s sebou však nese jistou příležitost.

Sněm nás učí o životě jiné věci než hra

Nabízí nám příležitost vykouknout ze své ulity, kterou často naplňujeme hrami o tom, jaký je život. Nabízí nám samotné problémy světa, které můžeme řešit přímo v něm. Tento fakt nám žádná hra (jakkoli dobrá) nezprostředkuje. A to je rozdíl naprosto zásadní, protože pak jsou rozhodnutí a zážitky z diskuse spjaty s tou silnou motivací – vnitřní – ve vidině reálné změny. Společná úmluva a dohoda je pak mnohdy silnější, protože stojí na niterných přáních nás samých. Jestli tohle stojí za to, aby nám do toho „děčka kecaly“, posuďte sami. Třeba na sněmu.

Zásady sněmu:

- řešit reálný problém (ne si na něj hrát)
- účast na sněmu i hlasování je vždy dobrovolné
- každý má pouze svůj hlas, který mu nikdo nemůže vzít (každý má možnost mluvit)
- pravidla sněmu jsou často nastavená samotnými členy sněmu
- sněm vede ten, kdo jej chce vést
- hlasuje-li se o lidech, je hlasování tajné ⊗

Summerhill (2008) – film pro mládež
o první demokratické škole

Summerhill (Neill A. S., 2013) – principy a zásady výchovy ústy zakladatele demokratické školy

Svoboda učení (Gray P., 2016) – psychologie, filozofie a antropologie demokratického přístupu ve výchově

Aby byl oddíl bezva parta (Tulák, Skauting listopad 2016)
– o respektujícím přístupu v oddíle

Romský skauting

*Jak se skautuje romským skautům na Slovensku?
Má romský skauting nějaká specifika?*

ANNA HUBÁČKOVÁ

Bývalá vedoucí oddílu v Novém Městě na Moravě a současná redaktorka Skautingu.

Romský skauting je na Slovensku od roku 2003 plnohodnotnou součástí Slovenského skautingu. Jeho zárodek vznikl v roce 2000 na sídlišti Luník IX v Košicích, kdy tehdejší přednosta místního úřadu, Anton Koleno, začal pro místní děti, potulující se beze smyslu po ulicích, připravovat aktivity, které znal ze svých dětských let a četby Foglarovek.

Na začátku stála také důležitá otázka, zda zakládat samostatné romské oddíly, nebo se raději snažit integrovat romské děti do již existujících oddílů. „Romové samotní nejvíce prosazovali, že chtějí mít vlastní oddíly. Rozhodli jsme se respektovat tento požadavek. Oddíly nejvíce vznikaly ve vyčleněných lokalitách, kde byly romským dětem nejbližší, do již zavedených slovenských oddílů by nefungovalo. Vytvořili si svůj vlastní přístup, zasazený do prostředí přirozeného pro romské děti. Integraci jsme se snažili podporovat spíše spoluprací slovenských a romských skautů, například pořádáním společných akcí,“ vysvětluje Palo Hrica, který stál u zrodu romského skautingu.

Alžběta Baratková, jedna z pořadatelek letního tábora a rádcovského kurzu pro romské skauty, popisuje své zkušenosti se specifiky takové práce. „Trošku jsme s tím počítali, ale v praxi nás stejně někdy překvapilo, že více dětí nerozumělo dobře slovensky a i některé starší děti měly problémy s psaním a čtením, čemuž je třeba přizpůsobit detaily v programu. Taky je potřeba zjednodušit pravidla a jejich vysvětlování, vyhýbat se abstraktním pojmům, používat konkrétní příklady. Také nepodvádění dětí při hrách vyžadovalo delší trénink,“ vysvětluje.

Romský skauting má stejné hodnotové základy (slib, zákon). Zajímavé je, že romští skauti mají svoji vlastní hymnu. Trochu se však liší právě v přístupu k dětem a výchovných metodách. „V romském kontextu pomáhá skauting rozvíjet základní dovednosti, ukazovat základní hodnoty (respekt k druhým, dodržování pravidel, ...) a návyky (poprosit, poděkovat, udržovat čistotu, ...) a budovat zdravé mezilidské vztahy. Program a hry jsou často méně komplikované,“ popisuje Palo Hrica. V běžném fungování se ale oddíly nijak neliší. „Náš oddíl má 50 členů. Setkáváme se jednou týdně na družinových v místnosti, kterou nám poskytla obec. O víkendech chodíme na výlety do přírody, děláme táboráky a hrajeme etapovou hru,“ říká Marcela Balogová, vedoucí romského oddílu.

foto: archiv Gemini 2015

Máte nějaké tipy, doporučení (na základě vaší zkušenosti na Slovensku) pro vůdce u nás, kteří mají romské děti v oddílech nebo by s romskými dětmi v budoucnu více rádi pracovali?

“ V případě, že jsou romské děti integrované do normálních oddílů, je třeba k nim mít individuální přístup a zároveň v tomto směru pracovat i s ostatními dětmi, aby dokázaly přijímat odlišnosti. Bez hlubšího porozumění prostředí generační chudoby, ve kterém žijí, a tedy i chování a životnímu stylu, který z toho plyne, trpělivosti a přípravy

Mimořádná nabídka triček

Trička do města i do přírody, kterým bude báječně slušet nové skautské logo, nyní získáte se slevou 30 %. Logo i jiný motiv vám na trička rádi vytiskneme či vyšijeme.

- Oblečte až 250 svých členů do bavlněných triček s 30% slevou
- Stačí k vaší objednávce v košíku vložit kupon SKAUT2017
- Slevu můžete využít až do 31. 5. 2017

Původní cena 59,50 Kč/ks / Cena v akci **41,65 Kč/ks**

inetprint
JEDNODUŠE ON-LINE

Vybírejte na www.inetprint.cz/skauting

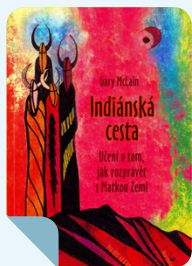
inzerce ↑

můžeme inkluzi spíše uškodit a podpořit rozdíly a nové rasistické předsudky. Pokud se to ale zvládne dobře, skauting může být jednou z nejlepších metod pro rozvoj romských dětí a jejich úspěšné začlenění do společnosti. / **Palo Hrica – Pól, bývalý předseda programové rady, spoluzakladatel romského skautingu**

“ Neporovnávat romské děti s ostatními dětmi a soustředit se více na jejich silné stránky a věci, které se dají snadněji měnit k lepšímu. Mohu se zaměřit na to, že dítě například rádo tancuje a vystupuje před ostatními a zapojit ho třeba do divadla nebo společně pracovat na zlepšování jeho dovednosti vystupování. A hlavně neškatulkovat. Osobně mě poučila (a zároveň zahanbila) zkušenost z letního tábora a rádcovského kurzu o pár měsíců později. Skautka, z mého

pohledu pomaleji chápající, trochu bez zájmu, u které jsem si neuměla představit, že by zvládla rádcování, mě později velmi překvapila, když zůstala z rádců jediná aktivní v jejich osadě. Dostala příležitost důvěru od svého vůdce a to ji tak motivovalo, že konečně ukázala, co v ní je. / **Alžběta Barátová – Levíča, organizátorka tábora a rádcovského kurzu pro romské skauty**

“ Myslím, že je důležitá trpělivost, komunikace a také zvaní rodičů skautů a skautek na akce a společná spolupráce. Děti také potřebují cítit lásku a porozumění od vedoucích, protože doma ho často mají nedostatek. Základem všeho je důvěra a také se snažit jít jim příkladem. Pomáhat v obci či městě a ukázat lidem, že skauti dělají dobré věci. / **Marcela Balogová – Mery, romská skautská vedoucí** ☒

**VLASTIMIL
PAJDA KUBÁT –
KANGITANKA**

Woodcrafter, ohnivec
a náčelník Rady
orlích per oddílu
Plamen Břeclav.

Indiánská cesta

Jako kluk jsem přímo hltal knížky o indiánech a později jsem z nich čerpal i náměty pro oddíl. Věřím, že i dnes řada skautských oddílů ještě pro svou činnost využívá inspiraci z nich. Tahle knížečka ale spadá do jiné kategorie. Nenajdete v ní příliš mnoho dobrodružství, která by byla vhodným námětem pro drsné skautské bojovky, spíš naplňuje obsah svého podnázvu „Učení o tom, jak rozprávět s matkou Zemí“.

V první části vypráví dědeček Iron, medicinman severních Arapahů, svým vnoučatům kratičké příběhy z historie či mytologie svého národa. Jedná se téměř o pohádky, jejichž prostřednictvím je seznamuje s tím, jak v minulosti žili indiáni v harmonii s Matkou Zemí, Otcem Nebem a všemi živými bytostmi. Zároveň ukazuje i nám, jak můžeme žít ve větším souladu se svým okolím.

Ve druhé části na tyto příběhy navazuje dvacet návodů na jednoduché prožitkové hry, které nám pomohou lépe pochopit a prožít

moudrost dědečka Irona a jeho lidu. Knížka se svým konceptem jeví jako ideální způsob rozvíjení environmentální výchovy ve smečkách vlčat. Některé hrátky, např. běhat bosky ve sněhu, jakoby byly vystříženy z 50 věcí, které musím stihnout do 11 a ¼ let. Knížka by jistě mohla být dobrým doplňkem akčnějšího indiánského programu, který by mohla rozšířit i o jakýsi duchovnější rozměr.

Přes její zaměření na mladší školní věk v ní najdou podněty pro činnost svých oddílů i vůdcové skautských oddílů. Třeba takový obřad potní chýše či hledání vize nejsou aktivity úplně zaměřené pro vlčata. U většiny námětů však oceňuji, že se do nich děti mohou pustit i bez dozoru dospělých. Tak jak tomu bylo dřív, „dokud byla Země ještě mladá“. A tak je to správné.

Garry McLain: Indiánská cesta
(DharmaGaia, 2008)

**KÁŤA
PUCZKOVÁ**

Vede rovery ve
středisku KOMPAS
a pracuje v Centru
pro integraci
cizinců v Brně.

Tajný život stromů

Populárně naučná knížka Petera Wohllebena se již druhým rokem drží na žebříčku nejprodávanějších knih v Německu. Nadšený ochránce přírody, který prosazuje návrat pralesů do životního prostředí, pomocí této knihy sepisuje své celoživotní zkušenosti lesníka a spojuje je s nejnovějšími vědeckými poznatky.

Fakta jsou čtivě podaná ve fantastických, ale pravdivých příbězích ze života stromů i jejich sousedů. Království stromů poznáte jako jednu z nejméně probádaných krajin světa. Už vám nebude připadat nemožná představa stromů cestujících jako tažní ptáci. Dozvíte se více o mateřských pudech dubů i hamižnosti buků ovlivňující celou říši. Kniha Tajný život stromů nám poměrně převratným způsobem odkrývá vnímání a zážitky, které jsou jinak známy pouze našim dlouhověkým společníkům. Při čtení této knihy budete přemítat, jak vám mohlo být

takové vědění celý život skryto, a litovat každé nespravedlnosti, na které jste se vůči stromům podíleli. A že jich je.

Pokud si při čtení budete dělat poznámky, na konci vás bude čekat odměna v podobě zá soby konkrétních aktivit pro všechny věkové kategorie, zaměřených na sblížení s přírodou i na pokusy pro ověření odvážných tvrzení. Například díky znalosti jeho fyzikálních vlastností budete umět využít kmen padlého stromu k netradiční výuce morseovky či zkoumat, které mladé stromky jsou potomky velikána nad sebou a které jsou dětmi ulice. I bez toho však získáte nový úhel pohledu na život stromů a pravděpodobně také budete mít k přírodě zase o krok blíž.

Peter Wohlleben:
Tajný život stromů (Kazda, 2016)

Život jako příběh

Zastavte se na cestách u dobré knížky

BERNADETA KUREŠOVÁ

Studentka češtiny a vedoucí včlat v Brně.

Čas letních dovolených či prázdnin nás může přivést k tomu, abychom se chvíli zastavili a podívali se na život z jiné perspektivy. Když opouštíme domov a odjíždíme na cesty (nebo třeba na tábor), samo se nabízí opustit také zažité myšlenkové vzorce a podívat se na všechno kolem sebe zase novým pohledem. K tomu nám mohou pomoci knihy.

Následující dvě mají jednu společnou myšlenku – jejich autoři vnímají život jako strhující příběh. V knize *Pí a jeho*

život nás Yann Martel spolu s hlavním hrdinou nechává uprostřed oceánu přemýšlet o smyslu životního příběhu. Agatha Christie zase ve své autobiografii ukazuje, že život může být ještě napínavější než detektivní román. Oba autoři přitom zdůrazňují, že máme vždy možnost volby v tom, jestli se na svět budeme dívat jako na místo pro úchvatné a neuvěřitelné dobrodružství, nebo jestli se zaměříme na šedivou rutinu všedních dní.

Pí a jeho život (Yann Martel)

Příběh Piscine Patéla není jen napínavý, přináší zamyšlení nad smyslem života, coby variantou příběhu, kterou jsme si sami vybrali. Děj je v náznacích spjat

s příběhy, které lidstvo provázejí už od pradávna – ať už jde o příběh Buddha nebo ten o Noemově Arše. Poetickou nit příběhů však nejednou nemilosrdně utíná něco ještě základnějšího: dravá touha přežít za každou cenu společná všem živým tvorům.

Piscine Patél (krátce jen Pí) vyrůstá uprostřed zoologické zahrady a od malička sleduje paralelu mezi životem zvířat a lidí. Jeho život nicméně náhle změní rozhodnutí jeho rodičů přestěhovat se z Indie do Kanady. Celá zoo, tedy zvířata i majitelé, se nalodí a vydá se na obtížnou plavbu, která nakonec dopadne úplně jinak, než měla. Pí, který se jako jediný po potopení lodi zachrání, má k dispozici jen člun, na němž se navíc vyskytují zvířata, která se na něj vyškrábala také – je tu zebra, hyena a... bengálský tygr. Ten tygr, kterého Pí kdysi viděl ve výběhu, jak po třech dnech hladu trhá svou kořist. Začíná boj o přežití s mořem, tygrem a člověkem v hlavních rolích.

S ubývajícími stránkami napětí graduje a současně narůstá mýtický ráz celého příběhu – ostatně loď naložená zvířaty uprostřed oceánu – nepřipomíná vám to něco? Postupně kniha míří k tomu, že konečné rozhodnutí, to, kterému příběhu uvěříme a který budeme chtít následovat, je vždy na nás. Co si ale vybereme, když nám dá sám autor románu volnou ruku?

Vlastní životopis (Agatha Christie)

Proslulá Královna zločinu, Agatha Christie, nás seznamuje s příběhem, který je snad

ještě napínavější než zápletky jejich detektivních románů – s příběhem svého života. Spisovatelka prožila dvě světové války, coby ošetřovatelka ve vojenské nemocnici viděla umírat vojáky a ani její osobní život se neobešel bez bouřlivých zvratů – mezi ně patří například náhlý rozvod, zapříčiněný nevěrou jejího manžela. Téměř šedesátiletá Christie ve své autobiografii přemýšlí nad životem a neúnavně zdůrazňuje, že přese všechno je naprosto pevně přesvědčena, že už jenom být nežijeme.

Stejně jako v autorčiných detektivních románech, i zde jsme zváni do Anglie minulého století, abychom sledovali dění v rozmanité společnosti a odhalovali skryté stránky jednotlivých postav. A podobně jako v autorčiných detektivkách i zde dopadá leccos úplně nečekaně – například když spisovatelku, která si prošla těžkým rozvodem, zničehonic požádá o ruku o čtrnáct let mladší archeolog. Se svým mladším manželem pak autorka v rámci archeologických výprav poznává krásy Předního Východu – koneckonců odtud pramení exotické ladění některých jejích pozdějších detektivek.

Agatha Christie občas čtenáři až vyrazí dech svým nezdočným optimismem a vírou v lepší zítřky. V životě spatřuje nepochopitelnou divadelní hru, jejíž zápletky nám jaksi uniká – a nepřestává nad ní žasnout a radovat se. Možná právě díky tomuto svému nadhledu autorka prožila příběh, který může v leccems inspirovat i nás. ☒

CASOPISY.SKAUT.CZ

Víte, že můžete na webu číst nová i archivní čísla všech skautských časopisů? Stahujte je jako PDF nebo čtete přímo v prohlížeči!

ČTĚTE JE ONLINE!

PLÁN DRUŽINY NA CELÝ ROK MĚSÍC PO MĚSÍCI

www.skaut.cz/obchod

85 Kč

Již třetí vydání celoročního družinového programu z pera skautského spisovatele Miloše Zapletala. Hry, skautská praxe, idea, rukodělky, tipy na výpravy, návody na činnost měsíc po měsíci.

Víš, že...

na zamračení je potřeba 43 mimických svalů? Na úsměv ale jen 17!

ODHAL ZÁBAVNOU TVÁŘ VĚDY

iQLANDIA SCIENCE CENTER LIBEREC

Co se děje v dětských časopisech

Přinášíme informace k vybraným článkům a průřezovým tématům

Světýlko

Červnové Světýlko zve v úvodu k účasti na **Umělecké šestce 3.–5. 11. 2017** v Mostě. Vyzkoušejte na táborech uměleckou šestku nanečisto, soutěžními tématy jsou divadlo, zpěv a výtvarka.

Předtáborové číslo se v několika rubrikách věnuje prázdninovým tématům. Vybízí k výrobě osvěžovače vzduchu do stanu či repelentu proti dotěrným komárům, inspiruje k vyzkoušení **13 bobříků Jaroslava Foglara**, seznamuje s dvěma prázdninovými svátky nebo varuje před jedovatými rostlinami.

Družina Čolků si užívá táborové pohody a oplácí přírodě její pohostinnost dobrými skutky.

Redaktor časopisu Světýlko končí posledním úkolem, a to je zaslání obrázku nebo fotografie z tábora s krátkým popisem. Kdo zvládne zaslat všech pět úkolů do 20.8., bude v zářijovém čísle jmenován **Redaktorem časopisu Světýlko** a získá příslušnou odborku.

V současné době začíná redakce Světýlka plánovat další ročník časopisu. Pokud budete mít jakékoliv připomínky k obsahu či náměty na to, co byste si přáli jinak, co by vám pomohlo při práci s časopisem v programu oddílu, nezapomeňte napsat na mail svetylko@skaut.cz

Tři články z Roverského kmene s největším potenciálem k rozprouzení diskuze

[1] Nevypusť duši a dbej na duševní hygienu. [2] K čemu mi ten skaut jednou vlastně bude? [3] Řeč duchovního života – proč jsou pro nás tradice a symboly tak důležité?

Skaut

Červnové číslo Skauta nabízí hned několik námětů na táborovou družinovou činnost. Inspiruje k výrobě táborové stoličky či ke stavbě pece podle skautského oddílu Andromeda Velký Týnec. Také představuje Cestu k vrcholu, kterou můžete nastartovat na táborech a věnovat se jí během dalšího skautského roku.

Předtáborové číslo vybízí ke splnění hned několika **nových odborek**, na straně s běžnými onemocněními je to odborka zdravotník, při zapojování tranzistoru s rezistory se zapotíte u odborky elektronik, při focení reportáže z tábora si můžete zkusit odborku fotografa a reportáž pak nezapomenout poslat do redakce Skauta (skautjunak@skaut.cz).

V červnovém čísle také začíná **komiks Tábor Slunce**, který čtenáře zavede do doby táboření bez mobilních telefonů, motorových pil a jiných moderních vymožeností...

Posledními rychlými úkoly také končí soutěž **Mise Svojsikův závod**, do prázdnin budeme znát postupující do finále a i ostatní na stupních vítězů. Že jste se do Mise se svým oddílem nezapojili? Vyzkoušejte si jednotlivé disciplíny soutěže na táborech, určitě zpestří družinový program.

Sebepoškozování

V červnových číslech dětských časopisů vyjdou články na téma sebepoškozování. **Metodický článek** k tomuto tématu bude ještě před prázdninami zveřejněn na krizovatka.skaut.cz.

27. září – 1. října

KORBO

KORBO je roverská akce založená na svobodě a zodpovědnosti. Nabízí roverům připravené místo, spoustu dalších roverů a prostor se realizovat. Nic víc, nic máň. Více informací na korbo.skauting.cz a facebook.com/skautkorbo.

28. září

Napříč Prahou – přes tři jezy

Možnost projet Prahou po Vltavě budou mít vodáci i „sucháči“ tradičně na svatého Václava. Trasa vede z Císařského ostrova až na Štvanici. Na slavný závod se můžete přihlásit na 3jezy.skauting.cz.

Pořádáte nebo víte o nějaké akci, která by neměla uniknout pozornosti ostatních? Chtěli byste, aby se tato akce objevila v příštím kalendáři? Pošlete nám do konce srpna na skauting@skaut.cz popis akce o maximální délce 250 znaků.

29. září – 1. října

Válka o Cintru

Devatenáctý ročník dřevárny určené skautským oddílům (hráči 13–16 let) založené na Sáze o Zaklánači. Více na cintra.cz.

30. září

Křížem krážem

Jubilejní 10. ročník cestovatelské nonstop akce pro pětičlenné týmy. Více na krizemkrazem.net.

13. – 15. října

Poradní skála

Letošní Poradní skálu uspořádá odbor včlat a světlušek společně se Skautským institutem. Těšit se tak můžete na zajímavý program v podmanivém prostředí historického centra Prahy, jehož velká část se bude odehrávat přímo v prostorách Skautského institutu na Staroměstském náměstí.

TECHMANIA

Plzeň

Výlet
za vědou
a zábavou!

SHODA

Město Plzeň

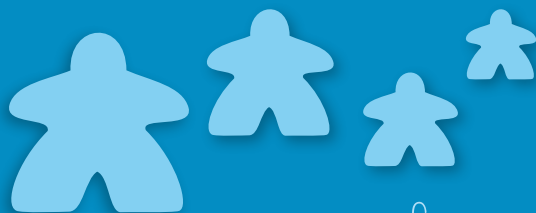
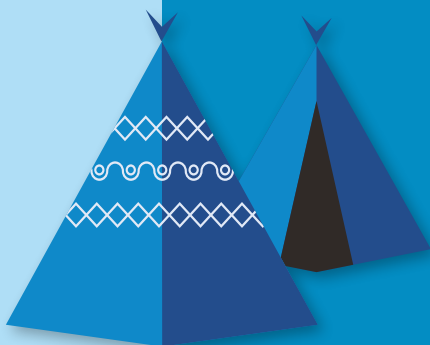
PLZEŇSKÝ ÚRAJ

PLZEŇSKÝ ÚRAJ

PLZEŇSKÝ ÚRAJ

PLZEŇSKÝ ÚRAJ

TÁBORY 2017

Desátý ročník projektu BALÍČEK HER NA TÁBOR

více info na
tabor@mindok.cz

KNIHA PRO MALÉ I VELKÉ INDIÁNY!

Žádejte u svého knihkupce nebo se slevou 20 % na www.kniha.cz

kniha.cz

mf
MLADÁ FRONTA

edice

DINOVKY

DINOVKY CESTOVNÍ HRY

Zažijte mnoho zábavy s táborovými hrami v krabičce. Překonejte sami sebe a vyřešte mnoho rébusů, kvízů i hlavolamů. Naučte se vázat uzly nebo skákat přes gumu.

Uzly, Zápalky, Rébusy a Gummy Twist hledejte na www.mojedino.cz nebo v dobrých hračkářstvích a knihkupectvích. **Doporučená cena 279 Kč.**

JE DOBRÉ BÝT ŠPATNÝ.

ILLUMINATION UVÁDÍ

**JÁ
PADOUCH3**

29. ČERVNA

